

slovenska zveza na Švedskem

ISSN 2000-2173

Št./Nr 35 Letnik/Årgång 10

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko
GLASILO
Slovenska
BLADET
Poletje/ Sommaren 2011
ISSN 2000-2173
Št./Nr 35 Letnik/Årgång 10

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 35 Letnik / Årgång 10

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: *Pevski zbor Planika nastopa na proslavi 20-letnice samostojnosti RS;*

Piknik v Eskilstuni; Nekateri udeleženci OZ Slovenske zveze; Fotografije na zadnji strani / Sista sida:

Praznovanje 95. rojstnega dne mame Angle Budja v Landskroni; Minister RS za Slovence po svetu, dr.

Boštjan Žekš in Ciril M. Stopar; Sommarflicka – Tanja Tuomainen (studenten); David, Judita in Jure jr. V

Linköpingu; Slovenska skupnost v Göteborgu. Foto različni avtorji, Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	1	INNEHÅLL
Uredniška beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	11	Föreningar
<i>Planika, Malmö</i>	<i>13</i>	
<i>Orfeum, Landskrona</i>	<i>15</i>	
<i>Simon Gregorčič, Köping</i>	<i>21</i>	
<i>Slovenija, Olofström</i>	<i>24</i>	
<i>Slovenski DOM, Göteborg</i>	<i>30</i>	
<i>France Prešeren</i>	<i>34</i>	
<i>Slovenija, Eskilstuna</i>	<i>37</i>	
<i>Svensk-Slovensk vänksapsförening, Stockholm</i>	<i>39</i>	
Vaša pisma	41	Era brev
Reportaže	43	Reportage
Aktualno	48	Aktuellt
Kultura	53	Kultur
Naša Cerkev	55	Vår Kyrka
Slovensk historia	63	Slovenska zgodovina
Naslovi	66	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

*Tehnični urednik/Teknisk redaktör: **Zvonimir Bencek***

*Naslov uredništva/Redaktionsadressen: **Augustina Budja***

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

E-post: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta 2011

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 augusti 2011, använd adressen ovan

**Mineva 20 let od samostojnosti Republike SLOVENIJE;
ČESTITAMO domovini za 20. rojstni dan!!!!**

Leto 2011 v znamenju obletnic slovenske osamosvojitve

Leto 2011 bo pri nas minilo v znamenju praznovanja 20. obletnice **osamosvojitve Slovenije**. Pred dvajsetimi leti je v Sloveniji potekala glavna osamosvojitvenih prizadevanj. 20. februarja 1991 je slovenski parlament sprejel resolucijo, v kateri je parlamentom drugih republik predlagal sporazumno razdružitev SFRJ-ja. Ta bi pomenila nastanek dveh ali več neodvisnih in suverenih držav. Marca je zvezno predsedstvo predlog o sporazumni razdružitvi zavrnilo. 8. marca je bil v slovenskem parlamentu sprejet ustavni zakon, ki je določal, da za državljane Slovenije služenje vojaškega roka v JLA ni več obvezno. 4. maja slovenska skupščina sprejme več osamosvojitvenih zakonov, med drugim zakon o državljanstvu in Narodni banki Slovenije. Štiri dni pozneje je bil sprejet ustavni zakon o ljudski obrambi, ki za obrambo Slovenije predvideva uporabo vseh razpoložljivih vojaških zmogljivosti. 24. maj 1991 velja za dan, ko je padla prva žrtev pri osamosvajanju Slovenije. 2. junija prvi vojaki prisežejo slovenski državi, dva dni pozneje pa skupščina sprejme zadnji sveženj osamosvojitvenih zakonov.

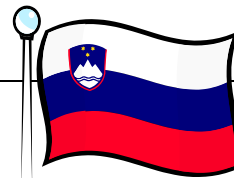
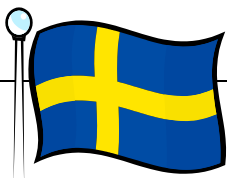
24. junija slovenska skupščina določi slovensko zastavo in grb. 25. 6. sta sprejeti Deklaracija o neodvisnosti in Temeljna ustavna listina samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, s katerima Slovenija prevzame pristojnosti na svojem ozemlju. 26. junija je na slovesnosti na Trgu revolucije v Ljubljani razglašena samostojnost Republike Slovenije in dan pozneje se začne desetdnevna vojna. 27. junij je zapisan tudi kot dan policije, saj sta se leta 1991 na mejnem prehodu Holmec spopadla slovenska policija in JLA. Oktobra bo 20 let svojega delovanja praznovala tudi slovenska carina, 26. oktobra pa bomo počastili še obletnico odhoda zadnjega vojaka JLA iz Slovenije.

2011 Novice - Politika

SLOVENCİ NA ŠVEDSKEM

Tudi na Švedskem Slovenci praznujemo 20. obletnico **SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI** ter ustanovitev **SLOVENSKE ZVEZE**. S samostojnostjo Republike Slovenije ali z ustanovitvijo Slovenske zveze na Švedskem se številni Slovenci leta 1991 niso strinjali, saj je nekaterim osamosvojitve pomenila ogroženost njihovega takratnega položaja (privilegiranih). Takrat je na Švedskem izhajal še mesečnik *Naš glas*, ki pa je prenehal izhajati 2001. Letos teče že deseto leto izhajanja **SLOVENSKEGA GLASILO**, ki se je sprva imenovalo *Informativno glasilo*. V roki držimo tudi že 35. številko te kulturne revije za Slovence na Švedskem, ki predvsem koordinira dejavnosti slovenskih društev in jih s tem tudi arhivira. V prihodnjih mesecih bo Slovensko GLASILO izšlo tudi v obliki zbornika (št. 23-35, leto 2008-2011). Naročila za ZBORNİK sprejema uredništvo. Veliko tega smo že povedali, a še več je neizpovedanega, zato upamo, da bo **SLOVENSKO GLASILO** našlo potrebno podporo tudi v prihodnje!

Uredništvo

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Imeli smo neverjetno lepo pomlad, polno sonca in prekrasnih dni. Upam da ste tople in sončne dneve izkoristili za dolge sprehode in opazovali spremembe v naravi, cvetenje rož in sadnih dreves ter veselo prepevanje ptic.

Letos bo minilo 20 let odkar imamo pravno slovensko državo. V februarju je bilo tudi 20 let od tega odkar je bila ustanovljena Slovenska zveza na Švedskem. To so lepe obletnice, katerih se res iz srca veselimo. Prav tako pa smo bili zelo počaščeni, veseli in presrečni da nas je v aprilu obiskal »naš minister«, minister RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš. Pogovori z ministrom so bili zelo konstruktivni in pomembni, saj smo ministru povedali kako delujejo slovenska društva s pomočjo koordinacije Zveze. Vsako društvo pokriva svoj del Švedske, kjer so naseljeni Slovenci in njihovi potomci. Prav vsa društva se zelo trudijo, da obdržijo slovenski jezik in običaje ter to kulturno dejavnost usidrajo pri članih in jo prenesejo na bodoče generacije.

Pred 20 leti smo bili ponosni, da smo lahko ustanovili Slovensko zvezo. Po desetih letih delovanja Zveze smo že začeli ugibati koliko let bomo lahko zdržali, kajti nekatera društva so začela hirati in ustavljati svoje aktivnosti, zaradi ostarelosti in drugih vzrokov. Toda začela so se ustanavljati tudi nova društva, ki so bila polna zaleta in veselja do dela ter si pridobila veliko novega članstva. Naenkrat smo opazili, da sama beseda: »slovensko društvo«, ne privlači več tako ljudi. Morali smo začeti konkurirati švedskim društvom in tista društva, ki so ustanovila nove kulturne sekcije, organizirala zanimive krožke, srečanja, kulturne prireditve, izlete in podobne dejavnosti so uspela. Kajti ljudje pridejo le tja, kjer se kaj dogaja! Naše in vaše ideje spremenijo člani upravnih odborov v projekte, katere posredujejo Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Če dobimo odobren projekt potem tudi dobimo denar, da uresničimo te ideje in ponudimo članstvu koncerte, prireditve ter srečanja. Tudi Slovenska zveza v juniju in decembru pošlje društvom dober del ekonomske pogače za aktivnosti v slovenskih društvih. Ta denar bomo pošiljali vse dokler bomo imeli 1000 članov, če pa te številke ne bomo dosegli bo ta vir dohodkov začel usihati, zato pa prosimo še zadnje zamudnike da plačajo članarino pri svojem društvu.

Torej, veselimo se 20- obletnice slovenske države in Slovenske zveze. Na Švedskem bomo praznovali te obletnice med vsem letom, praznovati smo začeli že 9. aprila na kulturni prireditvi Zveze v Malmöju, osrednja proslava pa bo 1. oktobra na Slovenskem kulturnem srečanju v Köpingu. Tisti, ki bi radi posebno svečano praznovali te obletnice v domovini pa vabimo na skupno srečanje Slovencev »DOBRODOŠLI DOMA«, ki bo potekalo 1. julija 2011 v Ljubljani.

Za zgoraj navedene obletnice vam čestitam ter želim veliko zdravja, sreče in sončnih dni v krogu vaših družin in prijateljev.

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze

- 11. junija, romanje v Vadsteno, (organizator SKM Göteborg).
- 1. julija, »Dobrodošli doma« v Ljubljani
- junija- avgusta pikniki v slovenskih društvih.
- 27. avgusta, srečanje vseh generacij v Barnakälla pri Bromölli.
- 17-25. september, slovenska slikarska razstava v Olofströmu.
- 1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu. Organizator SKD Simon Gregorčič in Slovenska zveza.
- oktober- november, koncerti, vinske trgatve in martinovanja.

<http://www.slovinci.si>

<http://www.slovenia.info/homecoming>

<http://www.dvajset.si/>

<http://www.uszs.gov.si/>

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE

Dne 9. aprila je bil sklican redni letni občni zbor Slovenske zveze, ki se je odvijal v prostorih SKD PLANIKA v mestu Malmö na jugu Švedske. Sestanka so se udeležili številni predstavniki slovenskih društev na Švedskem. Posebni gostje so bili še minister Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence po svetu, dr. Boštjan Žekš s spremstvom Anje Lorenzetti in Primoža Ilešiča iz Ljubljane ter predstavnica slovenskega Veleposlaništva v Stockholmu, ga. Metoda Mikuž Bračkovič. Občni zbor SZ je potekel po že utrjenih tirnicah, ugotovili smo, da se nekateri sestanka iz tega ali onega razloga niso mogli udeležiti. Predsednik M. Ciril Stopar je tudi letos poskrbel za skrbno urejen zbornik k občnemu zboru, kjer je prisotnim prikazal delo SZ v minulem letu ter pomembnejše smernice za nadaljne delo. Sedeči upravni odbor je tako brez težave dobil razrešnico ter brez posebnih sprememb bil ponovno izvoljen, s predsednikom Stoparjem na čelu.

Minister za Slovence po svetu, dr. Boštjan Žekš je pozdravil vse prisotne s približno temi besedami: »Časi se spreminjajo in mi se spreminjamo z njimi«, je v duhu rimskega pregovora v svojem nagovoru izpostavil minister za Slovence v zamejstvu

in po svetu dr. Boštjan Žekš. In dodal, »da se Slovenci premalo zavedamo sprememb in se ne spreminjamo radi, čeprav so spremembe v tem času nujne«. V Sloveniji se dogajajo spremembe, včasih se zdijo razmere kritične, vendar vse ni tako hudo, kot je videti na prvi pogled. Minister meni tudi, da smo Slovenci doma in po svetu skozi čas zmagovali s knjigo v roki, ne pa s cesarji in vojskami. Biti Slovenec je nekaj, kar moraš čutiti v srcu, vsakdo, ki to čuti je Slovenec. Glede uporabe slovenščine v društvih je manj pomembno vstrajati, da naj se strogo govori le v slovenskem jeziku, saj je povsem naravno, da se druga in tretja generacija velikokrat lažje sporazumevata v jeziku dežele gostiteljice, v našem primeru – Švedske. Napak bi bilo nekomu kratiti pravico do govora zaradi težav pri jezikovnem izražanju. Etnična pripadnost ni na jeziku ampak je v srcu posameznika, je še dodal.

Ob koncu občnega zbora, po volitvah in točki razno, je bil odmerjen čas za krajši kulturni program v čast 20. obletnice SAMOSTOJNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE (1991-2011). Mešani pevski zbor SKD PLANIKA je z ubranimi glasovi in pod taktirko Johanesa Likarja zapel nekaj ljudskih pesmi, nato so zapele še sestre BUDJA nekaj pesmi s svojega repertuarja. Na koncu je poprijel Viktor Semprimožnik za svojo priljubljeno harmoniko, tako se je večer prijetno zaključil v kulturno glasbenem duhu. Hvala organizatorjem, nastopajočim ter rojakom v društvu PLANIKA za okusno pripravljeno hrano in prijazen sprejem! Vsem v UO najtoplejša zahvala za delo minulega leta ter čestitke za ponovno izvolitev na čelo Slovenske zveze!

A. Budja

Obisk ministra RS dr. Boštjana Žekša na občnem zboru SZ

Občni zbor Slovenske zveze na Švedskem je bil 9. aprila v Malmöju, istočasno pa smo praznovali 20-letnico ustanovitve Zveze. Višek obletnice je bil ta, da nas je obiskal z delegacijo minister za Slovence v zamejstvu in po svetu prof. dr.

Boštjan Žekš. V delegaciji so bili tudi: vodja kabineta ministra Anja Lorenzetti, sekretar na Uradu Vlade RS mag. Primož Ilešič ter vodja veleposlaništva RS v Stockholmu mag. Metoda Mikuž. Z obiskom ministra smo se čutili zelo počaščeni, zato samo tudi poskušali pokazati, da je Slovenska zveza na Švedskem dobro organizirana in da slovenska društva dobro delujejo, čeprav tudi nas tare problem z vse starejšim članstvom.

Razgovori so bili zelo dobri in so obsegali več delovnih področij. Ministra je zanimalo tudi, če dobimo kakšno ekonomsko pomoč od švedske države. Letos je Državni zavod za mladino odobril Slovenski zvezi okoli 270.000 kr in to namensko za aktivnosti v slovenskih društvih ter za administracijo in sestanke ter konference Zveze. Brez tega denarja ne bi mogli delovati. Poseben pogoj pa je ta, da imamo najmanj 1000 članov (v letu 2010 smo imeli 1040 članov), ter da mora ekonomijo in vse račune Zveze pregledati auktorizirani in od države priznani revizor, ki ga moramo plačati. Te pogoje smo tudi izpolnili. Prav tako smo od Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dobili odobrene projekte v vrednosti 86.730 kr. Tudi za te projekte so strogi pogoji in so namenski ter mora zveza na Urad poslati poročilo s kopijo vseh računov.

Za občni zbor smo pripravili tudi brošuro, Zbornik Slovenske zveze 2011 na 38 straneh, ki je obsegal obširno poročilo in ekonomske podatke za minulo leto ter plan, ekonomijo in načrte Slov. zveze za leto in naslednji dve leti. V brošuri so bile tudi slike o delu in aktivnosti v društvih. Avtor brošure je Ciril M. Stopar. Na občnem zboru smo med drugimi sklenili, da bo letos Slovensko kulturno srečanje v Köpingu, organizator bo SKD Simon Gregorčič skupno s Slovensko zvezo. Gospod Zvone Podvinski iz SKM v Göteborgu je povabil člane na slovensko romanje v Vadsteno. Zveza bo finančno podprla organizacijo in potne stroške društev v Vadsteno.

Na občnem zboru smo izvolili nov oziroma potrdili stari upravni odbor. Predsednik je Ciril M. Stopar, podpredsednika sta Ivanka Franseus in Alojz Macuh, tajnica Marjana Ratajc, blagajnik Ladislav Lomšek, odgovoren za mladinske dejavnosti je Martin Gregorc, gl. urednica Slovenskega glasila je Avgušтина Budja, odbornik je Jožef Ficko, odgovorna za box in dvigovanje pošte je Štefanija Berg. Ana Kokol pa je zaradi študija in osebnih razlogov odpovedala svojo kandidaturo v odboru. Izvolili smo tudi 4 revizorje. Mnenje volilne komisije je bilo, da ni potrebno zamenjavati orodja ki dobro deluje. Upajmo da imajo prav in bomo dobro držali krmilo Zveze. Zaslužnim odbornikom smo podarili rože in si z gosti izmenjali priložnostna darila.

Minister nam je poudaril, da moramo med nas tudi dobiti mlade, pa čeprav bomo za to morali uporabiti tudi švedski jezik, tako bi se zavarovali, da obdržimo članstvo nad 1000 članov, obenem pa bi bila tako zajamčena prihodnost Slovenske Zveze. Na občnem zboru je opazil da zelo dobro delamo, saj je bilo prisotnih kar 9 društev, ki so podala tudi svoja delovna poročila, tako da se je dobro seznanil z našim delom, da se trudimo, da obdržimo slovenski jezik in kulturo. Ministru

Žekšu in članom delegacije pa se zahvaljujemo za nas pomemben obisk in vsaj upamo, da smo se dobro odrezali.

Po občnem zboru je bil pester kulturni program, kjer so nastopali: pevski zbor SKD Planike iz Malmöja, Trio sester Budja iz Orfeuma v Landskroni, Viktor Semprimožnik s harmoniko in petjem iz KD Slovenija v Olofströmu. Nastopajočim, odbornikom in gostom smo podelili priznanja za njihovo delo in za podporo Slovenski zvezi.

20 LET SLOVENSKE ZVEZE

Slovenska zveza je bila ustanovljena 23. februarja 1991 na ljudski visoki šoli Ädelfors v Holsbybrunn, v pokrajini Jönköping. Na občnem zboru je bilo prisotnih 9 društev: iz Stockholma, Göteborga, Malmöja, Olofströma, Landskrone, Halmstada, Köpinga, Eskilstune in Helsingborga. Za predsednika je bil izbran Branko Jenko iz Halmstada, za tajnico Avgušтина Budja in za blagajničarko Štefanija Berg, obe iz Landskrone. Stroški ustanovne skupščine oziroma občnega zbora so bili takrat 17584 kr (povzeto iz ekonomskega poročila blagajničarke Štefanije Berg). Takoj po ustanovitvi Zveze je njeno vodstvo o tem obvestilo švedske in slovenske oblasti. Pri švedskih oblasteh so zaprosili tudi za priznanje in registracijo Zveze. Zaprosili so tudi za finančno pomoč (Invandrarverket), toda prošnja je bila brez obrazložitve zavrnjena. Pri slovenskih oblasteh pa je bila novica o ustanovitvi Zveze zelo pozitivno sprejeta, saj je to bila ena prvih Slovenskih zvez izven slovenskih meja. Ožje vodstvo Zveze se je 13. aprila srečalo v Halmstadu, kjer so si zadali glavne smernice dela. V maju mesecu je na povabilo Zveze na Švedsko prišel minister za Slovence po svetu in narodnosti dr. Janez Dular. S njim je prišel tudi dramski igralec Aleksej Pregarc. Skupno sta obiskala društva v Malmöju, Halmstadu, Göteborgu in Stockholmu, udeležila sta se tudi Slovenskega romanja v Vadsteni.

Ob vojnem napadu jugoslovanske armade na Slovenijo je Zveza moralno in finančno pomagala domovini Sloveniji. Na švedsko vlado so pošiljali številne telegrame in protestna pisma in tako poskušali vplivati na švedske oblasti, da bi ti čimprej posredovali in priznali samostojnost Slovenije. Prav zaradi teh razmer je bila razširjena seja Slovenske Zveze v Landskroni. Po vseh večjih mestih Švedske, kjer so živeli Slovenci so bile obširne demonstracije z zahtevo, da švedska vlada prizna samostojnost Republike Slovenije.

Ob koncu leta 1991 je predstavnik Slovenske zveze obiskal Slovensko izseljensko matico in ministra Dularja, kateremu je tudi predal denarni ček, to je bil denar, ki so ga slovenska društva zbrala med svojimi člani za pomoč novi samostojni Sloveniji. 9. marca 1992 se je predsedništvo Slovenske zveze udeležilo informativnega sestanka švedskih priseljenjskih oblasti (Invandrarverket), kjer so dobili informacijo, kakšne pogoje mora Slovenska zveza izpolnjevati, da dobi ekonomsko pomoč švedskih oblasti. Prvi statut Slovenske zveze je bil sprejet na

občnem zboru Zveze 14. marca 1992 v Göteborgu. V letu 1992 je Zveza imela 1347 članov. Na občnem zboru 25.02. 1995 je imela Zveza registriranih 1035 članov. Občni zbor Zveze v letu 1994, 1995 in 1996 je bil v Landskroni. Prvo denarno pomoč švedskega zavoda za priseljence je Slovenska Zveza dobila leta 1995 in jo dobiva še danes.

Slovenska Zveza je imela do sedaj le dva predsednika. Branko Jenko je bil predsednik Zveze od februarja 1992- februarja 1998. Ciril M. Stopar je predsednik Zveze od marca 1998 in je to še danes, junija 2011.

To so izpiski o začetnih korakih Slovenske zveze, delo ni bilo lahko in odborniki so se zelo trudili, da so postavili Slovensko zvezo na Švedskem na trde noge in dosegli priznanje in finančno pomoč švedskih oblasti.

Kallinge, 25. maj 2011

Iz arhivov povzel in zapisal Ciril Marjan Stopar

Na naslednjih straneh objavljamo nekaj fotografij iz občnega zbora Slovenske Zveze 1991 in 2011 s pripisi.

Letošnji udeleženci občnega zbora SLOVENSKE ZVEZE. Fotografije sta prispevali Silvana Stopar in Augustina Budja

Občni zbor Slovenske zveze 2011 je potekal v prostorih SKD PLANIKA, Malmö

2
0
1
1

Nastop mešanega pevskega zbora PLANIKA pod vodstvom Johanesa Likarja na proslavi 20-letnice SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI (1991-2011) v prostorih SKD PLANIKA

V našem društvu radi zapojemo,
kaj malega popijemo in kaj dobrega pojemo...

Občni zbor SZ in proslava 20. obletnice slovenske samostojnosti v Planiki - Foto: A. Budja

SKD Planika - Malmö

Ko pride pomlad je vse mnogo lažje, nekako lahkotneje, čeprav ima tudi zima svoj čar. Zadnja sicer ni bila tako dolga kot predlanska, je pa bila ostrejša, z mnogo snega, ki je precej oviral delo v društvu. Kakor že, do prvih dni aprila se je toliko unesla, da smo lahko v Planiki pripravili vse potrebno za Občni zbor Slovenske zveze. Da se je le tega udeležila tudi delegacija Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu - vodil jo je minister Boštjan Žekš - ste lahko prebrali na drugem mestu. V zvezi s tem želim le opomniti, da so takšni osebni stiki za Planiko zelo pomembni, saj se lahko vsakdo na mestu prepriča, da poskušamo delati kolikor je mogoče, za dobrobit društva in naše skupnosti.

Kaj nas čaka do konca prvega polletja?

Prireditvev leta je seveda Planikin tradicionalni, za člane vedno »zastonjkasti« piknik v naravi, kateri je namenjen vsem, ki plačujejo letno članarino in ostajajo člani društva.

Na planikinem pikniku: Vilibald Šoba je harmonikar, ki mu v Malmö ni para, pa tudi žar mu ni tuj.

Franc Franseus (za njim) prvi mojster za peko, bo letos le nadziral delo. Malo je namreč zbolel, vendar že okreva. Pomagala bosta tudi Andrej Pagon, in Ludvik Cimerman, ki bo jedem pričaral nekaj dolenjskega. Kaj bo to še ni znano, vemo pa, da je dober kuhar.

Polletje bomo 11. junija zaokrožili z romanjem - izletom v Vadsteno. Na pot se bomo podali z avtobusom ob 06. uri zjutraj in pobrali potnike še v Landskroni in Helsingborgu.

Planika bo zaprta od sobote, 05. junija, pa vse do četrтка, 25. avgusta. Dobrodošli ponovno v petek, 26. avgusta.

23. maj, 2011

JoF

Da bodo slovenski volilci v nedeljo 05. junija na referendumu (folkomröstning) glasovali o kar treh, več ali manj pomembnih zadevah: zakon o arhivskem gradivu, zakon za preprečevanje dela na črno in o pokojninski reformi. Slednja je seveda nujno potrebna, zmeda med volilci pa je zaradi slabe obveščenosti popolna. Izdatki za pokojnine že danes krepko prekašajo dotoke sredstev, katera plačujejo vsi zaposleni. Primanjkljaj krije državni proračun, kar utegne Slovenijo pripeljati v položaj kjer so ta čas Irska, Grčija, Španija in Portugalska.

Kako je nastala pokojninska reforma na Švedskem? Vlada je povabila predstavnike sindikatov, delodajalcev, upokojencev in vseh ostalih prizatedih na pogajanja, katera so s prekinitvami trajala več let. Ko so se po mučnih debatah vsi zedinili, so reformo uvedli. Rezultat je vsem dobro znan. Volk je sit, koza je ostala cela, pokojnine so se radikalno zmanjšale, pogoji za upokojitev so zaostreni. Švedska je z lahkoto prebrodila zadnjo krizo in se trenutno ponaša z gospodarsko rastjo, ki v Evropi nima primere. Banke so sicer zaradi napačnih investicij v baltskih državah izgubile precej denarja, kar pa so že nadoknadile z zvišanimi nadomestili svojih uslug – uganite, kdo jih plačuje, in izdatno injekcijo Švedske državne banke, katero financira neizčrpen zlati rudnik – davkoplačevalci.

Da smo tudi člani Planike leto za letom starejši kar pa ne pomeni, da smo za staro šaro. V poletnih mesecih praznujejo: Junij; **Ciril Kralj, 75 let**, čil in zdrav, da mu ni para. **Julija 1941** se je blizu Postojne pod takratno Italijo pod imenom Giuseppe rodil današnji **70-letnik Jože Bergoč**. Malo ga daje protin, drugače pa je čisto v redu. Avgusta praznujeta; 60 let **Majda Medica**, 70 pa njen svak **Franč Franseus**. Majda je videti zdrava kot dren, Franca pa pestijo manjša vnetja, vendar nič resnega. Vsem iskrene čestitke, mnoga srečna in zdrava leta!

Da bo v Sloveniji s prvim julijem letos pričel veljati zakon, ko bodo morali dediči upokojencev, prejemnikov varstvenega dodatka (vårdnadsbidrag) le tega vrniti v državno blagajno. Zapuščina (dödsbo) se bo zmanjšala za odgovarjajoči znesek. Za vse upokojence brez, ali pa z majhnim premoženjem veljajo posebna pravila, vendar dediči ne bodo obremenjeni. Snovalci zakona sicer pojasnjujejo, da je ukrep čisto na

mestu; da varstveni dodatek ne obremenjuje pokojninskega sklada, marveč se izplačuje iz državnega proračuna. Kako mislijo državljani mi ni znano, oblast pa računa da se bodo z zakonom, kot po navadi, mirno sprijaznili.

23. maj, 2011 JoF

Piše: Matjaž Merljak

Objavljeno 20. 05. 2011, ob 07:50

Olga Budja na konferenci slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije
Foto © Matjaž Merljak

"S svojimi glasbenimi nastopi po južni Švedski so kmalu vzpodbudili tudi druge slovenske zelenice, da so se po nekaj letih začele organizirati v slovenska društva."

Olga Budja o slovenskem zborovskem petju na Švedskem

V času migracijskega vala v 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja je Švedsko potrebovala delavce. Prišlo več tisoč Slovencev, da bi se zaposlili na začasnem delu v industriji v nekaterih večjih krajih. Predvsem so bile ladjedelnice in konfekcijska industrija lačne naših delavcev. Četudi so se Slovenci dobro znašli in se integrirali na Švedskem, je pri večini ostalo kanček domotožja po domovini, kar se je med drugim izražalo v pesmi in glasbi.

Po prihodu na Švedsko so se vsi člani Budjeve družine naselili v Landskroni. Kulturo petja so prinesli s seboj, saj je bilo njih otroštvo prepleteno s kulturnimi dejavnostmi skozi očetovo delo. Tudi Cerkev jim

je veliko pomenila. Tako so se radi zbirali, najprej ob očetovem harmoniju, ki ga je od župnika v Landskroni dobil zastonj. Nato je brat Janez nekje staknil star piano, in tako se je oče kmalu specializiral tudi na tem instrumentu. Nekoč v mladosti je igral tudi v tamburaškem orkestru pri Mali Nedelji. Z mamo Angelo sta se spoznala pri petju, oba sta pela v cerkvenem pevskem zboru pri Mali Nedelji. Oče Avgust Budja in njegov sin Janez sta ustanovila prvi kulturni klub med slovenskimi izseljenci v Zahodni Evropi. To se je zgodilo leta 1968, predvsem na pobudo prvega slovenskega izseljenskega duhovnika na Švedskem, zdaj že pokojnega Jožeta Flisa, in msgr. Kunstlja iz Anglije.

Brat Janez je društvo Triglav 1. decembra 1968 registriral pri Slovenski izseljeniški matici SIM ter pri Kulturni organizaciji mesta Landskrona. Izkazalo se je, da je društvo TRIGLAV bilo prvo društvo, ustanovljeno v Zahodni Evropi, ki je delovalo na podlagi petja, kar je ostala rdeča nit skozi vsa leta delovanja. SIM je društvu priskrbelo tudi nekaj notnega gradiva. nekaj so ga prinesli s seboj. Preko društva TRIGLAV so Slovenci v Landskroni kmalu prišli v stik s švedskim kulturnim življenjem. Pomagali so pri ustanovitvah novih društev.

S svojimi glasbenimi nastopi po južni Švedski so kmalu vzpodbudili tudi druge

slovenske zelenice, da so se po nekaj letih začele organizirati v slovenska društva. Nekatera društva so občasno gojila glasbo, petje in folkloro, med drugimi društva v Landskroni, Stockholmu, Göteborgu, Malmö, Köpingu in Halmstadu. Društvo Planika v Malmöju goji zborovsko slovensko pesem še danes.

Sestre Budja, Lastovke Slovensko kulturo društvo Triglav je gojilo pevsko dejavnost in leta 1970 so pripravili svoj prvi koncert. Povabili so tudi SIM, vendar predstavnikom izbor vseh predvajanih pesmi ni bil pogodu, ker so izvajali nekaj pesmi z

nabožno vsebino. To je povzročilo, da so pri SIM obstoj društva namensko spregledali v svojih občilih naslednjih nekaj let, obenem pa 1973 vzpodbudili ustanovitev ideološko »protiutežnega« društva SLOVENIJA v Landskroni.

Na ta način se je društvo TRIGLAV razklalo na dva (če hočete - politično obarvana) pola, česar posledice so pri Slovencih v tem kraju vidne še danes tudi pri mlajši generaciji (občutili so napetost in zato niso bili zainteresirani). Več o tem lahko najdemo dokumentiranega v knjigi Temna stran meseca s podnaslovom Zgodovina totalitarizma v Sloveniji od 1945 do 1990, zbornik člankov in dokumentov, ki jih je uredil pisatelj Drago Jančar.

Skušali smo se strniti v eno vrsto. Po neuspeli združitvi obeh društev TRIGLAV in SLOVENIJA v tretjeimensko društvo LIPA leta 1977. To je bilo veliko in dejavno društev: mešani, moški, otroški, mladinski zbor, ansambel Lastovke V sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja je oče Avgust Budja predal taktirko hčerki Olgi Budja, ki pevski zbor v nekoliko različnih sestavih vodi vse do danes.

Po nastanku društva Lipa se je ideološki in interesni razkol med rojaki v Landskroni večal, zato je 1999 ustanovljeno družinsko pevsko društvo ORFEUM, ki še danes deluje Društvo LIPA pa je prenehalo delovati 2008.

Z nastankom društva ORFEUM je istoimenskemu družinskemu pevskemu zboru in

tercetu sester Budja uspelo neovirano izpeljati svoj glasbeni program. Društvo ima okoli 40 članov – skupaj z otroki in vnuki.

V dolgih desetletjih se je nabralo toliko lepih pesmi, da so jih od leta 1998 posneli in ovekovečili na šestih glasbenih fonogramih. Veliko skladb so sestre Budja napisale same, Olga melodije, Augustina pa besedila, Gabrijela je pomagala pri vokalni izvedbi. Izvajajo pa tudi slovenske

ljudske in umetne pesmi skladateljev Ipavca, Vodopivca in drugih ter švedske pesmi Taubeja, Lundella in drugih. Na nekaterih zgoščenkah so sodelovali tudi člani pevskega zbora Orfeum, z več solisti druge generacije.

*Posnetki so iz občnega zbora Slovenske zveze
po nastopu sester Budja
Foto: Martin Gregorc in Silvana Stopar*

Videokaseto so sestre Budja v režiji Matjaža Koncilje 2000/01 izdale v sodelovanju z občinama Landskrona in Ribnica. Ribnica zato, ker v domači občini Ljutomer takrat ni bilo razumevanja za njih kulturno poslanstvo, za katerega pa je tedaj imelo posluh vodstvo občine Ribnica na Dolenjskem, s tedanjim županom Jožetom Tankom na čelu. V Landskroni pa so na podlagi njihovih nastopov in VHS posnetkov z naslovom Glasbeni mostovi postale sestre Budja dobitnice kulturne štipendije mesta Landskrona za leto 2000. Na to so seveda še posebej ponosne.

Na Švedskem živi okoli štirideset Budjevih sorodnikov; tu živi njihova mati, vdova Angela Budja, tri sestre s skupno devet otrok, 20 vnukov in že tudi enega pravnuka. K tej številki prištejemo lahko le še vseh enajst partnerjev, vsi razen dveh Slovencev in enega Finca so Švedi. Švedska je tako postala usoda Budjevih. Četrta generacija ne govori slovensko, poje pa. Zakoni so namreč mešani. Upajo, da bodo naslednje generacije še čutile slovensko pripadnost. Slovenci se lahko ponašajo z ohranjanjem slovenstva preko pevske tradicije in preko tega slovenske identitete.

Olga Budja je zborovsko dejavnost na Švedskem predstavila na 2. konferenci slovenskih glasbenikov iz sveta in domovine, ki je v organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa SSK potekala septembra 2010 v Slovenj Gradcu

in Pliberku. Zgornje besedilo je nastalo na podlagi zvočnega zapisa in zapisa v zborniku, ki ga je izdal SSK.

Proslavili smo 20 let SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTi, 20 let ustanovitve Slovenske zveze na Švedskem ter 10 let izhajanja Slovenskega GLASILA

Poletje je pred vrati. Počitnice kličejo, kakor tudi dopusti vse tiste, ki so še v delovnem razmerju. Mnogi Slovenci na Švedskem so že upokojeni in smejo prosto razpolagati s svojim časom. To seveda ne velja za drugo in naslednje generacije, ki imajo še kar nekaj let do upokojitve. Vendar, tudi to bo prišlo, vse prehitro. Še vedno velja pregovor: ne čakaj na jutri s tem, kar lahko storiš danes! Najboljši čas je zdaj, nikoli ne vemo, kaj nam prinaša jutri. Poletne in jesenske dogodke bomo opisali v

naslednji številki Slovenskega GLASILA, zato

se nam z vašimi zgodbami oglasite v uredništvo! V našem društvu nas bo večina preživela dobršen del počitnic v Sloveniji.

FOTO: Sestre Budja med nastopom v SKD PLANIKA, Malmö; Slavje v Landskroni za 95. roj. dan naše mamike, Angele Budja, VELIKA NOČ 2011. Foto: razni avtorji

Vsem bralcem GLASILA in vsem, ki praznujete svoje obletnice, želimo sončno poletje in lepo praznovanje. Jeseni pa nasvidenje!

A.Budja

OEFEUM: Amanda Molin; efter konfirmation i svenska kyrka. Matej fyller 30 den 23 juni, grattis!

Fotografije: razni avtorji, izbor A. Budja

Praznovanja v Sloveniji in na Švedskem

Foto: Olga, Gusti in Zvonko

Delo društva v prvem polletju je naslednje:

- 1) *Najprej sledi romanje v Vadsteno za Binkošti*
- 2) *Praznovanje poletnega časa (Midsommar)*

Vadstena je središče in kraj, kjer se dogajajo najlepša srečanja vseh Slovencev, znancev in prijateljev, ki živimo daleč v stran od svoje domovine Slovenije. Tudi letos se bomo zbirali Slovenci in prijatelji, ter se podali na romanje v Vadsteno za Binkoštni praznik. Zaželeno je kot navadno čim več ljudi, organiziran bo prevoz, majhen avtobus, tako dragi člani v Köpingu in iz oklice, vljudno vabljeni, poskrbimo in skupaj potujemo za praznik v Vadsteno.

Letošnje srečanje bo namreč malo bolj pomembo, saj mu sledi jubilejno praznovanje. Prepričan sem, da je vedno lepo in veselo za vse nas, ki se udeležujemo teh srečanj. Vreme, ki nam je bilo vedno naklonjeno, je samo dokaz, da se poveča občutek na nepozabno doživetje ob binkoštnem srečanju v Vadsteni, zato vsekakor poskrbimo in se udeležimo tudi letošnjega srečanja.

V svoji vlogi člana v upravnem odboru društva «Simon Gregorčič» si vedno želim, da še ostanemo naprej zvesti romarji tega tradicionalnega srečanja, kajti s skupnimi močmi lahko dosežemo veliko. Še vedno pa gojimo veliko željo, da skušajmo pridobiti čim več mlajših članov v središče našega srečanja, s skupnim druženjem in s skupnimi idejami lahko dosežemo več veselja v dobro nas vse v društvu, tukaj v Köpingu.

Dragi člani v Köpingu! Vsem, ki praznujete rojstne dneve, vsem vam, ki imate obletnice, želimo obilo zdravja veselja, upanja in hrepenenja ter lepe poletne dni, pa vendar res ni važno, kjerkoli si... .

Dragi slavljenici

*Naj rojstni dan privleče mnogo smeha, sonca, sreče,
Takšn, ki ti je ne izbriše nigdar več iz tvoje hiše.
Z njo povezane naj bodo vse zadeve,
V zvezi z vašim zdravjem, veseljem ,
in družino, ter s prostim časom in toplino,
naj sreč,a zdravje in zadovoljstvo vsak dan vam cvete,
dragi slavljenici- takšne so naše želje.*

***Dragi slavljenici, vse na boljše vam za praznične dni,
Vam v imenu vseh
predsednik društva Alojz zaželi!***

Vse kakor želim vsem srečno pot, ki se podamo na pot, naj bo za domovino ali kam drugam, vse kakor vozite previdno, in imejte se lepo v poletnem času,

Vsem želimo tudi lepe, veselega razpoloženja polne poletne dni, tudi vam, ki nameravate ostati doma med švedskimi prijatelji.

Ob koncu imamo tudi kratko obvestilo, skratka - predčasno vabilo vsem Slovencem na Švedskem: »Simon Gregorčič« bo jeseni slavil obletnico obstoja društva. Naberite si veliko moči za jesenske dni, kajti že v mesecu oktobru se naša 40. obletnica slavi. Vse podrobnosti glede praznovanja sledijo v naslednji številki Slovenskega Glasila.

Predsednik društva - Alojz Macuh

bisk slavljenca Brata Antona in dveh sester Štefke in Zinke iz Slovenije.

Bilo je res pravo veselje in razpoloženje na višku, ko smo bili skupaj v mesecu aprilu. Takrat je moj brat Anton slavil svoj okrogli jubilej, kot darilo in razvedrilo je dobil tudi potovanje na Švedsko. Skupaj smo preživeli pet nepozabnih dni, ki se ne dajo opisati z besedami. Bilo nam je lepo, veselo in nepozabno.

Še enkrat hvala vsem za razumevanje, ker se nisem udeležil na občnem zboru SZ. Toneju, Štefki Zinki in tudi vsem ostalim prav prisrčna hvala za lepe trenutke, ki smo jih skupaj preživeli.

Alojz Macuh

PRAZNIK DAN ŽENA

V sredini meseca marca smo pripravili družabno srečanje in proslavili praznik žena. Ob tej priliki smo žene obdarili tudi s šopki nageljnov, kar jih je zelo razveselilo. Na srečanju si takoj opazil kdo ta dan praznuje kajti imele so glavno besedo in moški smo morali tokrat odstopiti za en korak, čeprav smo tudi mi prepevali in se "previdno" veselili. Na harmoniki nas je zabaval Viktor Semprimožnik in nas z norčijami spravljal v smeh. Ta dan so dame izbirale, zato je bilo razumljivo, da so se plesalci kar izmenjavali po plesišču. Tisti starejši in bolj utrujeni so se ob desetih zvečer po dobri večerji zadovoljni odpravili domov, ostali ki so se počutili bolj "mlajši" pa so ostali kar do polnoči, čeprav smo se malo bali kaj bodo rekli ostali stanovalci v hiši ob veselih zvokih Viktorjeve harmonike. No pa se je vse dobro izteklo, saj do sedaj nismo imeli s tem še nobenega problema. Tudi tokrat so se naše kuharice dobro potrudile, čeprav so tudi moški previdno pomagali pomivati....

OBČNI ZBOR

V marcu smo tudi imeli obvezni občni zbor društva. Tokrat smo le potrdili upravi odbor, ker je bil lansko leto izvoljen na dve leti. Zaslužnim smo tudi podelili rože. Čeprav smo pravili, da bomo vse to na hitro odpravili, ker je bilo vse dobro pripravljeno, pa smo porabili skoraj celo uro in se pogovarjali o načrtih društva v naslednjih letih. Prisotni člani so izrazili željo, da bi napravili več izletov, kajti leta tečejo in zmeraj bolj smo ostareli pa bi radi še izkoristili priliko ko še zmoremo potovati. Problem je le da nas je veliko, ki jih tlači bolezen ali se zaradi visoke starosti ne morejo udeležiti izleta, drugi pa še delajo in v delavnikih ne morejo dobiti prosto.

Toda se bomo potrudili, da bomo ustregli in pripravili srednjo pot in ugodili tudi tistim, ki imajo v sebi potovalno žilico in jih še dobro drži zdravje. To leto bodo imeli priliko, da se udeležijo romanja v Vadsteno in Slovenskega kulturnega srečanja v Köpingu.

BALINARSKO SREČANJE

21. maja je bilo v Olofströmu balinarsko srečanje, ki se ga je udeležilo okoli 20 balinarjev. Pred društvenimi prostori imamo 2 igrišča, ki smo jih uporabili. Odigrali smo tri zanimive tekme v lepem sončnem vremenu in se veselili, da smo se spet srečali. Prišlo je tudi veliko gledalcev, ki so gledali balinanje in nas spodbujali. Nekateri med nami pa zaradi raznih problemov niso mogli igrati, zato pa so sedeli na klopeh ob mizi, ki je bila polna raznega peciva, kave in tudi nekaj pijače je bilo na mizi, saj v Olofströmu ne vidiš skoraj nikdar policije. Tisti dan je bil v Olofströmu v bližini društvenih prostorov tudi velik sejem, tako da so nam nekatere ženske pobrisale tja, da bi potrošile kakšno krono in si napasle radovedne oči. Toda ko samo se po treh urah igranja odpravili v društvene prostore nas je pričakovala dobra večerja, ker so se obiskovalke semnja že vrnile in nam pripravile topel obrok hrane. Tokrat nas je na harmoniko igral Libero Markežič iz Kallinge in z veseljem smo mu zaploskali. V maju je veliko naših članov na dopustu, zato so nam tudi manjkali najboljši pevci, zato smo utrujeni od igranja tokrat bolj malo peli.

SLIKARSKE RAZSTAVE

Nada Žigon je imela 2 razstavi v Bromölle.

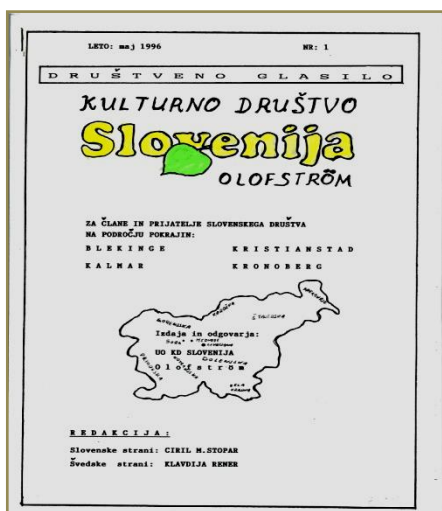
Duška Kelečinji je imela samostojno slikarsko razstavo v aprilu in maju v Folkets husu v Olofströmu. O tem je bil objavljen tudi članek v pokrajinskem časopisu BLT.

Silvana Stopar je imela slikarsko razstavo v februarju- marcu v Cafe Rådhuset v Ronneby. V maju pa ima slikarsko razstavo v kulturni hiši, Mor Oliviagården v Ronneby.

FOTOGRASKA RAZSTAVA V SLOVENIJI

Naš član Karlo Pesjak, je imel fotografsko razstavo od 19. aprila – 18. maja v Galeriji Atrij v Trzinu. 20. aprila pa je imel potopisno predavanje s temo o Švedski v Knjižnici Toneta Pretnarja v Trzinu. Predavanje je bilo tako zanimivo, da je bil prostor do vrha napolnjen, da so še na stopnišču stali in s zanimanjem poslušali.

15 LET IZHAJANJA DRUŠTVENEGA GLASILA

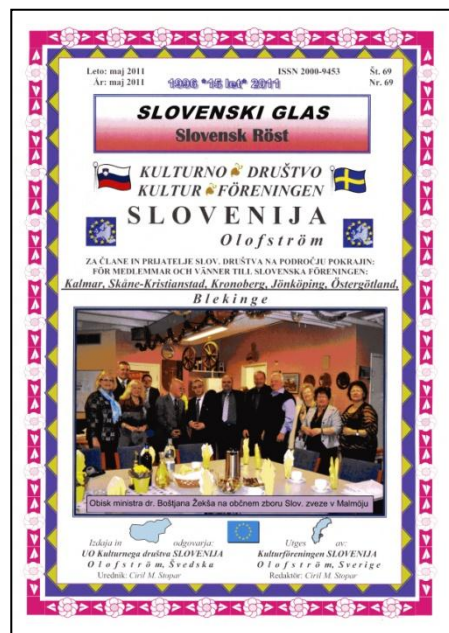

V maju leta 1996 smo v Olofströmu na mojo pobudo ustanovili Društveno glasilo. Do sedaj je izšlo 68 števil. Kot pobudnik sem moral nositi tudi odgovornost gl. urednika glasila. Med leti so mi občasno pomagali: Klavdija Renner, Andreas Holmersson, prispevke je pošiljal tudi Štefan Zrinski. Naloga gl. urednika je bila težka, trnata, polna problemov in bolezni, toda duhovno bogata. Hvala bogu, danes slavimo 15 let izhajanja glasila. Glasilo je dobilo novo podobo in kvalitetne tiskane strani šele ko nas je finančno podprl Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu!

NOVO IME OLOFSTRÖMSKEGA GLASILA

V aprilu smo pri švedskih oblasteh registrirali novo ime našega glasila: **SLOVENSKI GLAS/SLOVENSK RÖST** in pridobili novo registrsko številko: ISSN 2000-9453.

Po 15-tih letih izhajanja Društvenega glasila, smo čutili potrebo po zamenjavi imena, saj je to glasilo res slovenski glas olofströmskega društva, ki ima članstvo v 7 pokrajinah in 24 občinah. Če ne bi izdajali to glasilo bi morda izgubili skoraj polovico članstva, ker je zelo veliko ostarelih in bolnih članov, ki se ne morejo udeležiti društvenih prireditev in aktivnosti, pa tudi oddaljenost do društvenih prostorov je precejšnja. Nekateri imajo od 100-500 km do Olofströma in društvenih prostorov. Tudi v naprej bomo Slovenski glas izdajali na 24 straneh s podobno vsebino kot do sedaj. Želimo si, da bo naš Slovenski glas še dolgo izhajal. Še na mnoga leta!

PLAN DRUŠTVENEGA DELA 2011

11. junija, romanje v Vadsteno.

Konec junija, balinarsko srečanje v Olofströmu ob 20. obletnici slovenske države

11. – 18. junija, se bo Zinka Karlsson iz Rottne, udeležila Slikarske kolonije v Mostu na Soči in Goriških Brdih pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice.

27. julija – 7. avgusta, srečanje tabornikov v Kristianstadu: **World Scout Jamboree** na Rinkaby fältet, pride okoli 200 tabornikov iz Slovenije, iz celega sveta pa nekaj več kot 38.000 tabornikov.

27. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni slov. piknik.

17.- 25. septembra, Slovenska likovna razstava v Längan, v Olofströmu.

oktober, Vinska trgate in koncert MPZ Vesna iz Sv. Križa pri Trstu.

1. oktobra, Slovensko kulturno srečanje v Köpingu.

17. decembra, miklavževanje.

Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.

Likovna sekcija:

Od junija – decembra, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane.

Od 14–18.30 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno)

Ciril M. Stopar
KD Slovenija, Olofström

Balinarji pri igri; Silvana in Dušanka na slikarski razstavi; Nekateri so posedali; Drugi so peli in plesali ob igranju Libera Markežiča; NASLEDNJA STRAN: Kosilo po balinanju; Ciril razdeli nageljne; Viktor raztegne harmoniko; Skupni posnetek slavljenk;

2
0
1
1

Tudi moški so se veselili; Bila je prava veselica; Nada Žigon, razstava v Bromölli; Ciril predstavlja 15 let izhajanja Olfströmskega slovenskega glasila; Minister Boštjan Žekš v pogovoru s Cirilom Stoparjem, predsedujočim na občnem zboru SZ 2011. FOTO in TEKST Ciril M. Stopar

Po dolgi in mrzli zimi smo dobili težko pričakovane tople dneve s soncem in prebudila so se čustva, da smo polni energije in da je vse lažje opraviti. Prvi zvončki, trobentice in telohi so najavili, da je pomlad in vsaka priložnost, da smo v naravi ali pa to opazujemo z balkona, kako se naše okolje spreminja.

V društvu smo začeli s kulturnim dnevom po slovenski maši v Astridsalen. Karolina in Lasse sta pokazala diapozitive z lanskega pohajanja po naši lepi domovini. Koliko lepega se da videti in kar nekam nevoščljivo smo gledali toliko dobre volje, smeha in napora med udeleženci, ki so premagovali ovire. Karolina si je za svoj 70. rojstni dan postavila cilj, da bo prišla na Triglav in to ji je uspelo. Vsa srečna je pomahala z Aljaževega doma in morda pomislila, da vsi tisti, ki še omahujete, poskusite. Čestitke za rojstni dan in za vzpon na Triglav, Karolina!

Občni zbor smo imeli 26. februarja. Dva člana sta na zapustila, zato Jožici in Feliksu hvala za vso delo in pomoč. Enoglasno smo tudi potrdili Jožeta Zupančiča za predsednika z obljubo, da bomo pomagali in ga nadomestili, kadar bo sam zaposlen s treningom nogometa, saj sinova Simon in Martin oba igrata in rabita pomoč. Sami smo mnjenja, v kolikor zaradi drugih dolžnosti odidejo iz društva, je kasneje zelo težko spet začeti znova. Ostali bomo v nekoliko zmanjšanem odboru in nadaljevali delo.

Dan staršev in mamic smo prav tako po maši proslavljali. Otroci, ki se učijo dopolnilno slovenščino so pripravili recital, le več korajže, da bo bolj glasno in da bodo vsi v dvorani slišali. Saj so bili pridni, je bilo slišati od poslušalcev. Prebrali smo par kratkih zgodbic in pogostili in podelili nageljne vsem navzočim. Prost klepet se je nadaljeval, saj nekateri se srečajo bolj poredko.

Prijave so tudi za vandranje v Vadsteno 11. junija saj dobimo goste iz Berlina, Švice in iz Slovenije. Naši Birmanci bodo prejeli sveti zakrament. V petek zvečer bo večerja za goste iz Švice, birmance in njihove straše. Druženja in srečanja so pomembna, saj vidimo, kadar smo skupaj, da si imamo veliko povedati.

Naši slavljenici:

Maj	Anders Dahlborg	50 let
Julij	Mattias Mikl	70 let
August	Zenon Perovič	65 let

Včasih ti uspe v življenju spoznati posebnega prijatelja.

Nekoga, ki ti spremeni življenje že s tem, da je postal del tvojega življenja.

Nekoga, ki te zna nasmejati do solz,

nekoga, ki ti zna zbuditi občutek,

da obstaja še vedno dobrota na tem svetu.

Nekoga, ki ti zna pokazati,

da obstajajo vedno nova vrata,

ko se stara zaprejo in samo čakajo da jih odpreš.

Čestitke za Vaš praznik z željo, da Vam je zdravje, sreča in ljubezen naklonjena!

Pripravljamo tudi rastavo za Dan državnosti po slovenski sv. maši 19. junija z rastavo o dogodkih v zvezi z aktivnostmi pri boju za svobodno Slovenijo. Tudi prva doma narejeno slovensko zastavo, (ki jo je zašila Ana Ratajc) je bila zraven pri demonstracijah vsako soboto na Gustav Adolfs trgu. Načrtujemo kratek program in pripovedovanje s temo o dogodkih, ki so bili takrat aktualni.

Letos mineva 20 let, odkar je Slovenija somostojna država, prav gotovo pa ni to, o čem smo takrat sanjali. Država je postala raj za tajkune in za ljudi, ki so si na račun drugih nagrajali denar in bogastvo, a delavci brez službe, s slabimi pokojninami in reveži, ki hodijo na Rdeči Križ po hrano in tisto najnujnejšo za preživetje! Prav gotovo o tem nismo razmišljali, vlada gleda zraven brez ukrepanja, ni čudno da nimajo ljudje več zaupanja v zakone in politiko. Bo Slovenija naslednja država, ki bo prosila za posojilo pri bankah

EU??? Potrebno je nekaj ukrepati, da ne bodo vse žrtve za svobodno Slovenijo zastonj.

Že je začetek maja, čas kar nekam prehitro beži in spet na dopust v domovino. Vsem, ki boste potovali v Slovenijo, srečno vožnjo in prijeten dopust. Vsi tisti, ki boste ostali tukaj, pa prijetno poletje v družbi prijateljev.

Za Upravno odbor Slovenski Dom, Marija Kolar

Mami Katarina in Andreja med svojimi

Prva generacija v veselem razpoloženju

Očetje so zapeli materam

Otroci in mladina so nastopali

Starši in stari starši med poslušalci

Vse najboljše, drage mame, in hvala vam!

Slovenska Kulturföreningen France Prešeren — Göteborg

France Prešeren

Göteborg

zelo hitro in brez kakršnihkoli problemov. Poročila so kratka in jedernata, upravni odbor – nespremenjen, nadzorni odbor – nespremenjen. Plan za tekoče leto: piknik posvečen Dnevu državnosti in mogoče še kakšno srečanje.

Toda v letošnjem letu se je pa zgodilo nekaj posebnega. V upravni odbor smo dobili novo članico: Bojana ji je ime in se bo ukvarjala samo s kulturo. Ona nam je tudi pomagala priskrbeti prostore, ki jih bomo v bodoče uporabljali za različna srečanja.

V letošnjem letu smo se včlanili v

društvo "Pärle", kjer imajo naši člani dostop do različnih aktivnosti, ki se lahko organizirajo v režiji "Pärle" ali pa v lastni režiji. S tem sodelovanjem smo že imeli prve sadove našega dela. V soboto 14. maja je bila organizirana likovna razstava umetnikov krožka, med katerimi so bili prisotni nekateri naši člani.

Na ta način imamo v bodoče priložnost in časa še naprej razvijati naše

aktivnosti tudi na drugih področjih, kot so na primer šah, pevski zbori itd.....

Na občnem zboru so se nam tudi predstavili trije mladi fantje, ki so nam predstavili njihov plan v bodoče. In kakor izgleda, bo Göteborg dobil še eno slovensko društvo in to nogometno. Fantje, naj vam bo s srečo!!!!

V letu 2010 smo prvič pripravili srečanje za naše člane na otokih, kar je bil zelo

uspešen projekt in dober odziv kljub temu, da smo morali srečanje prestaviti zaradi slabega vremena na naslednji dan. Poskušali bomo srečanje ponoviti tudi v letošnjem letu, kar se pa tiče vremena, bomo morali malo bolj poslušati vremenske napovedi.

In kot vedno smo zaključili naš občni zbor z Erikinim golažom. Ob dobri hrani in kozarčku sladkega vinca smo poklepetali in eno zapeli v pozni večer.

Prsti so trdi, besede okorne. Se vidi, da so dolga leta nazaj, kar sem nazadnje držal za pero in kaj napisal. Pravijo, da vaja dela mojstra- upam da je res.

SKDFrance Prešeren, Göteborg, Lado Lomsek

Še nekaj novic iz društva FRANCÉ PREŠEREN

SKD France Prešeren se je vključil v frivilligcentralen PärLAN in s tem pridobil prostore za srečanje in možnosti aktivitet na različnih področjih. Ena izmed njih je risanje, ki se ga je udeležilo nekaj članov SKD F.P. Razstava slik je bila 14 – 15 maja v omenjenih prostorih. Na sliki so risarji in njihova dela delno razvidna. Upamo, da se bo še več članov in nečlanov prijavilo in se nam pridružilo, saj je tečaj brezplačen, le material in barve so v lastni režiji. Od polovice junija do avgusta so dopusti in z risanjem začnemo zopet ob torkih v septembru. Prijave sprejema Erika na tel. 031 29 24 84.

Vesele in plesov želne plesalce lahko tudi zadovoljimo z Zumbo. Plesi so ob sredah.

Za možgansko masažo pa je soba za šah na razpolago vsem zainteresiranim.

Petja in druženje nam tudi ne primankuje, saj lahko zapojete z nami vsako sredo zvečer in preiskusite svoje skrite sposobnosti. Vsak četrtek so izleti v različne kraje, obiski

muzejev i.t.d. ne glede na vreme. To je le nekaj aktivnosti, ki ste jih lahko vsi deležni, ki čitate Glasilo in še mnogo več če pokličete Bojano, ki je zaposlena v Pärli na mob. 0704 56 00 89 ali Carolo Lindblom, tel. 031 21 18 86.

V spomin: Žalostna novica preminulega devetinšesdeset letnega Vincenca Zdolška nas je prizadela. Bil je dolgoletni član SKD F.P. Aktiven pri različnih delih, kakor tudi do zadnjega pevec pri moškem zboru. Na žalost pa je prerana hitra smrt tudi ugasnila luč veselja in družabnosti. Vincenc je bil poznan daleč na okrog kot veseljak, a odšel je brez slovesa od svojih prijateljev in znancev, samo v krogu svoje družine, v večnost. Naj počiva v miru.

Jubilanti: Vsem slavljencom v tem letu pa iskrene čestitke:

Oton Turnšek	85	Marijana Sundin	60
Breda Arsenič-Jus	70	Nevenka Peters	55
Marija-Ana Bavdaž	70	Stanko Andlovič	55

V upanju, da se čim večkrat vidimo na prireditvah SKD F.P. vas tudi obveščamo, da imamo ženska srečanja še vedno vsaki zadnji petek v mesecu. Prijavite se Eriki.

Erika Jacobson

Spomladanski piknik na dvorišču pri predsedniku Rudiju

V soboto, 28. maja smo pripravili naš tradicionalni piknik in balinarsko tekmovanje. Zbrani smo bili prva, druga in tretja generacija aktivnih članov društva, vreme nam ni bilo prav naklonjeno, tako da smo se morali umakniti pod streho, ali vseeno je bilo zelo lepo razpoloženje. Zastava je pa lepo v zraku vihrala. Balinanja nismo mogli izvesti zaradi dežja, bomo probali na jesenskem pikniku.

Približujejo se počitnice in dopusti, vsem želimo mnogo lepih in veselih poletnih dni. Tistim pa ki boste potovali, Vam želimo srečno pot .

Rudolf Ursic

Bild 461: Druga in tretja generacija: Katarina s hčerko Erico in mozem Torbjörn

Bild 232: Planinke iz Primorskega Stola

Bild 435: Milan in Oskar pri grilu.

Bild 453: Ankica in Milan pri grilu

"EN SLOVEN I SVERIGE"

I N B J U D A N

Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen i Sverige bjuder Dig/Er till presentation av översättningen av boken "En sloven i Sverige" av författaren Tone Jakše fredagen den 17 juni kl 17:30 i Stockholms stadsbibliotek, Internationella avd. Odengatan 59, 3 tr. Stockholm.

Vi kommer att lämna även kort introduktion om svenska slavisten Alfred Jensen som för ett hundra år sedan översatte slavisk litteratur till svenska bland annat balader av slovenske författaren Anton Aškerc.

Organisationer och enskilda personer som har sponsrat boken eller förbeställt kan hämta beställda exemplar. Närvarande gäster kan köpa boken för presentationspris kr 100.-Övriga betalar för boken vid bokförläggare SSVF för kr 150.-exkl.frakt. Efter presentationen av boken och introduktionen bjuder författaren på smakprov av slovenskt vin och slovenska delikatesser. Kvällen avslutas med diskussion.

Foto:

Tone Jakše bland vänner, alla finns inte kvar... .2:a fh

Hjärtligt välkomna!

Mer information om föreningen hittar ni: www.svenskslovenska.se

E-mail: info@svensk-slovenska.se

Järnridån

Foto: Ett VAKTTORN Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen in Sverige har arrangerat föreläsningen om "Järnridån"lördagen den 21 maj 2011. Doktoranden Anna McWilliams höll ett föredrag om sin forskning av den forna järnridån på Internationella Biblioteket i Stockholm. Föredraget koncentrerade sig särskilt på de fältstudier i Slovenien och Tjeckien som Anna utfört mellan 2008-2010 som visar hur komplext termen"järnridå" är och hur

olika människor ställer sig till detta uttryck i olika delar av Europa. Genom bilder och kartor förklarades hur gränserna mellan Italien-Slovenien och Österrike och Tjeckien ser ut idag och vilka lämningar från tidigare mer militariserade gränser lever kvar i landskapet än idag. På slutet blev livlig diskussion där många i publiken delade med sig om sina minnen och erfarenheter av gränsen mellan forna Jugoslavien och Italien.

Anna berättade att alla som hon träffade och talade i Slovenien var vänliga och hjälpsamma. Äldre personer minns namnet ”järnridån” men har inte insett att mellan Italien och Slovenien fanns den eftersom efter 1954 var gränserna öppna. Befolkningen inom 10 km på var sin sida av gränsen kunde resa på andra sidan, handla, arbeta och bruka på sina åkrar mm. I Tjeckien däremot vill man inte tala om järnridån, de skäms på något sätt trots att mellan Tjeckien och Österrike och särskilt mellan Öst- och

Västtyskland existerade i verkliga bemärkelse fram till Berlinmurens fall år 1989.

Deorina razveselila

Dekliški pevski zbor "Deorina" s Kočevja, ki je gostoval v Stockholmu, je s svojimi lepimi glasovi in ritmiko razveselil navzoče goste.

V sklopu praznovanja 20 obletnice samostojnosti Slovenije in 20 obletnice delovanja Društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva je dekliški pevski zbor "Deorina" iz

Kočevja pod vodstvom dirigentke Sabine Devjak in glasbeno spremljavo Matevža Novaka in Janeza Gostiša nastopil pri otvoritvi razstave najdbišča iz reke Ljubljanice v sredo 25.maja v Vojaškem muzeju v Stockholmu. Pred slovesnim govorom in otvoritvijo razstave ministrce za kulturo Republike Slovenije ga Širca se je pevski zbor predstavil s slovensko državno himno. Med ogledom razstave pa so deklice v privlačnih oblačilih, odličnimi glasovi ter moderno ritmiko razvedrile povabljene švedske in goste iz raznih držav kakor tudi slovenske rojake. Navzoči gostje so s ploskanjem dajali priznanje in zahvalo za odlično interpretacijo slovenskih, švedskih in mednarodnih skladateljev.

Razstavo sta pripravila Narodni muzej v Ljubljani in Vojaški muzej v Stockholmu. Dekliški pevski zbor "Deorina" pa je gostoval na povabilo Društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva v sodelovanju z Veleposlaništvom Republike Slovenije v Stockholmu.

V petek zvečer 27.maja pa se je "Deorina" predstavila s koncertom v Mestni knjižnici v Stockholmu. V akustični dvorani "Rotundi" so slovenske deklice dobro uro zabavale in navduševale goste koncerta in slučajne mimoidoče izposojevalce knjig. Posebno zahvalo si je pevski zbor prislužil z interpretacijo ABBA melodij. V prostem času v četrtek in petek pa si je pevski zbor ob pomoči vodičev, naših rojakov ogledal lepote in znamenitosti Stockholma. Društvo Švedsko-Slovenskega prijateljstva in dekliški pevski zbor "Deorina" iz Kočevja upata, da to ni bilo zadnje gostovanje in je želja z obeh strani, da bi ponovno prišlo do sličnih srečanj in nastopov in tako vsak na svojin način prispeva za boljše poznavanje kultur obeh dežel..

Lojze Hribar

Ne)?Dokončana zgodba

Pustiti domače okolje in si iskati boljšo bodočnost v tujini, ima različne vzroke in ozadja. Nekateri so si iskali boljši standart, nekaterim pa ni bilo izbire. Prav vsak ima svojo zgodbo. Zgodba nekaterih je pa tako boleča, da so jo prikrivali pred vsem in si šele na stara leta upajo, da vsaj sami pred sabo priznajo kakšen in kaj je bil vzrok emigracije. Če mu je bilo življenje v tujini naklonjeno, se s časoma marsikatera rana poceli in spomin na otroštvo pridobi lepšo barvo, saj ni lepšega in plemenitejšega dejanja, kot pa da pozabiš in odpustiš.

Da otroci mnogokrat krivijo sebe za nesrečno otroštvo, je znano. Novo je pa to, da poskušaš pomagati staršem z že prvo zasluženno krono, kar je bilo v mojem primeru. Vse, samo, da bi me starši imeli radi! Z bančnim posojilom, ki naj bi bil za nakup 3 - sobnega stanovanja v velenestu 1969, je šel denar očetu za napeljavo vodovoda v nekem hribovitem kraju v Sloveniji. Saj so morali po vsako kapljo vode hoditi 350 metrov po strminah. Očetova hvaležnost mi je dobro dela, saj je to bilo nekaj čisto novega zame. Še več! vsakokrat mi je oče obljubil, da kaj vse mi bo dal zapisati, dom in parcele itd. Mislim, da nihče iz moje generacije ne zahteva od lastnega očeta kakršnihkoli papirjev in potrdil, kaj in koliko si prispeval. Da se staršem MORA pomagati, nam je vpisano že v krvi!

Da si poskušaš kupiti ljubezen od očeta, pa se je v mojem slučaju izkazalo za hudo, hudo napačno. Kajti oče se je znova poročil in brez da bi koga od nas petih zakonskih otrok obvestil, dal vse prepisati na svojo ženo. Od nas petih otrok pa nobeden ni dobil niti nujnega deleža, ki je sicer vpisan v slovenski zakonodaji. Oče je umrl leta 1994, njegova druga žena nekaj let kasneje in od takrat se pravdamo za tisto najstarejšo osnovno človekovo pravico o dedovanju zakonskih in celo nezakonskih otrok. Skoraj 15-letni postopki pri sodiščih so se izkazali, da nam otrokom ne pripada nič. In ne samo to! Zadolženi smo plačati sodne stroške, ker smo izgubili pravdo. Niti pri okrajnem sodišču v Celju in v Ljubljani mi niso mogli odgovoriti na katera vrata naj še potrkam za svojo pravico. Niti pismo Alešu Zalarju, ki naj bi bil minister za pravosodje, ni učinkovalo. Torej je bilo vse moje finančno vlaganje v domovini popolnoma odveč. Ugotovim lahko le to, da je moja izguba dosti večja kot en milijon kron, preračunana v današnjo vrednost. Neka čisto tuja oseba v Sloveniji se mi pa lahko široko smeji in uživa plod mojih žuljev in zapravljenega zdravja. Življenje je res čudno, kaj ne?

Darinka Ringström (za Glasilo) Poslano 11.3.2011

Kan någon hjälpa oss med att hitta en lägenhet?!

Hej! Vi (min pojkvän och jag) planerar att flytta från Slovenien till Sverige i sommar. Vi har blivit erbjudna varsitt arbete redan (fasta anställningar) och kommer att pendla åt vardera håll (han till Stockholm C, jag till Köping) och jag har tittat lite vart det skulle vara lämpligt för oss att bo. Jag kom fram till att Bålsta/Brotrakten, norra Sthlm skulle vara perfekt! (tidsmässigt ngnstanns i mitten och dessutom kör pendeltågen dit för han kommer att jobba mkt sena kvällar (kock). Hur går vi till väga för att enklast få tag i en lägenhet? Känner du ngn som hyr ut i trakterna kring Bålsta, Bro, i Jakobsberg, Kungsängen, Sundbyberg? Vi planerar att börja jobba i början på augusti. Jag är tacksam för all hjälp jag kan få.. :o)

Hälsningar

Suzana Macuh

suzana.macuh@gmail.com

Påskresan till Vimmerby

Juditas systerson David läser nu i Sverige. Han har besökt oss i Lund ett par gånger men i april var det vår tur att besöka honom i Linköping. På vägen dit ville vi också gärna se Astrid Lindgrens hem.

Vimmerby ligger i Småland, kanske 30 mil från Lund, men bara 9 mil från Linköping. Man säger att folket där pratar en dialekt som liknar östgötska. Vimmerby är en gammal stad och det finns en del historiska hus kvar. Vi beundrade våren i Vimmerby och trädgårdarna var så tjugiga, men staden var lite livlös och nästan tråkig, kanske reste alla till sina sommarstugor. Astrid Lindgrens museum var dock annorlunda. Vi lärde oss mycket på 1 timme om författarinans liv: hur hon levde som barn i Vimmerby och hur hårt livet var när hon fick sitt första barn. På 20-talet var det inte lätt att vara ogift mamma. Om Astrids senare liv var det intressant att höra hur aktiv hon var i svensk samhällsdebatt. Efter så många år kan man igen och igen skratta när man läser sagan om Pomperipossa och svensk 70-talets skattepolitik. Men vi har ju faktisk samma politik kvar på Lunds universitet. Och nu diskuterar man igen, precis som Astrid gjorde för 40 år sedan, om kärnkraft och djurskyddsfrågor.

I trädgården stod lemondträdet kvar. Så kom jag ihåg allt om Pippi. I museets butik försökte jag hitta Pippis tabletter, som hon tog för att förbli ung. Men det fanns inga kvar till mig.

...sobota dopoldne: smo spali dolgo in intenzivno ...včeraj zvečer smo se vrnili z obiska pri Davidu v Linköpingu

...v sredo smo se opoldne dobili v Vimmerby-ju, kjer je rojstna hiša Astrid Lindgrenpred tem je Ms. Gartner v dušku naredila 300 kmin redno pritiskala na plin do 140 km/hpri Astrid smo potem obiskali drevo na katerem rastejo steklenice limonade ...in se poučili o njenem življenju...kako je v sedemdesetih "zrušila" vlado pa se borila za pravice piščancev in prašičev....

v Linköpingu se je pomlad prevesila v zgodnje poletje ...namerili so skoraj 20 Cbukev je pokazala liste ...tudi breze so obarvane svetlo zeleno..razprli so se cvetovi magnolij...v bližnjem parku pa so švedske dvajsetletnice razkazovale svoja oprsjamesto je prijetno ...fina Katedralapolno zgodovinecvetoči parki...Ms. Gartner je svojo utrujenost utopila v vinu ...in nam okoli polnoči naredila nekaj nepozabnih scenposebej, ko je zbiral posteljo za nočni počitek ...naslednji dan jo je seveda mučil maček

....vrhunec pa je bil obisk letalskega muzejaDavid in Jurček sta uživala vsaj tri ure ...pilotirala in sestreljevala sovražne avione...mene je najbolj pritegnila sestrelitev švedskega vohunskega letala l. 1952...pred par leti so iz morja potegnili razbitine in rekonstruirali sestrelitev, ki je bila potem eden od vrhuncev hladne vojne v Evropi....vsako preteklo desetletje je potem imelo rekonstruirano stanovanje s tipičnim pohištvom in vročimi političnimi novicamiv sedemdesetih letih ugrabitev letala s strani hrvaških ekstremistov ... osemdeseta leta z nasedlimi podmornicami in padcem berlinskega zidu....itd. ...Ms. Gartner je zadremala v sobi iz šestdesetih let

pozno popoldne smo obiskali Davidovo Univerzo in srečali par njegovih kolegov ...čisto nov kampus ..in zanimivo: na Velikonočni četrtek je bilo naokrog kar nekaj študentov

...potem smo videli tudi Davidovo stanovanje ...kitajska cimra pa se ni pokazala ...so pa prišle na obisk Velikonočne šeme (påskekärningar /op.ur./)

...večer je bil precej kratek ...ob španskih tapas.....in skoraj brez alkoholautrujene glave so pospale pred polnočjo ...

...v petek smo odšli v Vadsteno, kjer je Sveta Birgita, švedska svetnica, ustanovila samostangledali, kako so komunicirali samostanski bratje in samostanske sestrebili par minut pri mašivideli grob sina kralja Gustava Vase...in pohajkovali po lepo ohranjenem srednjeveškem mestu niti ene greha vredne nune nisem videl ...tako se nisem spreobrnil ...

.....topel dan ...joj, skoraj pretopel (v Lundu naj bi namerili 22 C) ...po 400 km smo pred sončnim zahodom dosegli Lund ...Ms. Gartner je zopet dirkala kot za stavo ...stokilometrski odsek avtoceste ob jezeru Vättern je čudovit ...avtocesta gre tik nad vodozraven pa sramežljivo obarvane breze ...zame ena najlepših avtocestin celo redko doživetje, ko uživam v vožnji z avtom ...

čaka me sobotno kupovanjepa obljubil sem, da bom pomagal pri pomivanju okenjutri pa dobimo več kot ducat gostov, ki bodo pomagali barvati velikonočna jajca ...in pojesti pečeno jagnjetino ...
pomladni pozdrav, jp

Profesor molekularne genetike na Univerzi v Novi Gorici in na Univerzi v Lundu o vinskih kvasovkah

Profesor molekularne genetike na Univerzi v Novi Gorici in na Univerzi v Lundu (Švedska), prof. dr. Jure Piškur, je nedavno v ugledni znanstveni reviji *Nature Communications* skupaj s svojimi sodelavci iz skupine za molekularno genetiko kvasovk Univerze v Lundu in sodelavci iz Milana, objavil znanstveni prispevek o vinskih kvasovkah in njihovi evoluciji.

Pomislite kdaj ob kozarcu vina ali piva zakaj in kako so se kvasovke »naučile« narediti tako vrhunska živila?

Kvasovke so enocelične glive in doslej je bilo opisanih več kot 1.500 različnih vrst. Med njimi so pomembni industrijski organizmi, patogeni in laboratorijski modelni organizmi, ki nam pomagajo razumeti, kako deluje evkariontska celica. Ena najbolj znanih sposobnosti pekovske kvasovke *Saccharomyces cerevisiae* je fermentacija sladkorja do spojin z dvema ogljikoma, zlasti etanola, ne da bi ga pri tem popolnoma oksidirala do ogljikovega dioksida. Ta fermentacijska sposobnost je

bistvenega pomena za proizvodnjo vina, piva in še mnogih drugih alkoholnih pijač. Zakaj kvasovke *Saccharomyces* počnejo to in kakšne so bile gonilne sile med evolucijo tega fenomena?

Skupina znanstvenikov iz Univerze v Lundu že več let poskuša rekonstruirati evolucijsko zgodovino alkoholnih fermentacij. V njihovem zadnjem znanstvenem delu, ki je objavljeno v reviji *Nature Communications*, so primerjali dve vinski kvasovki, *S. cerevisiae* in *Dekkera bruxellensis*, ki v naravi pogosto zasedata podobno nišo, recimo v vinskih kletih in sodih. Ti dve preučevani kvasovki nista med seboj ozko sorodni, njuni liniji sta se namreč ločili pred več kot 200 milijoni let, približno takrat, ko so se ribe odcepile od

ostalih vretenčarjev. Sta pa bili obe kvasovki pred približno 100 - 150 milijoni let izpostavljeni zelo podobnim okoljskim dejavnikom in sicer pojavu modernih sadežev, ki vsebujejo večje količine sladkorjev, ter tekmovanju z drugimi »sladkosnedimi« mikrobi. Obe liniji sta neodvisno in vzporedno razvili sposobnost, da kopičita alkohol, a hkrati sta tolerantni na visoke koncentracije alkohola. Kvasovki uporabljata ti dve sposobnosti kot orožje za nadvlado nad drugimi mikrobi, ki so zelo občutljivi na alkohol. Presenetljivo, obe kvasovki sta razvili in uporabljata enako molekularno orodje za regulacijo vzorca izražanja na stotine genov, ki sodelujejo pri razgradnji sladkorja in tvorbi alkohola.

Novopridobljeni rezultati bodo pomagali rekonstruirati izvirno okolje in evolucijske trende, ki so se dogajali znotraj mikrobne združbe v daljni preteklosti. Poleg tega lahko uporabimo pridobljeno znanje za razvoj novih sevov kvasovk, ki bodo koristne za fermentacijo vina in piva ter za proizvodnjo biogoriv.

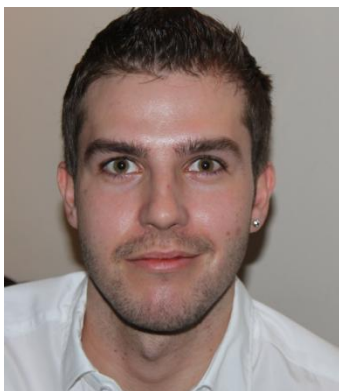
Celotna vsebina raziskave je dosegljiva na:

<http://www.nature.com/ncomms/journal/v2/n5/full/ncomms1305.html>

Po e-pošti se mi je oglasila odgovorna urednica SLOVENSKEGA GLASILA. Ker redakcija Slovenskega glasila Slovenske zveze na Švedskem nima poklicnega "novinarja", sem bil naprošen, če bi lahko naredil intervju s tremi fanti iz Göteborga. Kaj, kako in zakaj tudi sam nisem vedel točno. Obljuba dela dolg – tako, da sem jih poklical in smo se zmenili za srečanje.

Fantov skoraj nisem prepoznal, kajti nazadnje ko sem jih videl, so še hodili v osnovno šolo, sedaj so pa že odrasle osebe s polno elana in idej za bodoče življenje. Po krajšem klepetu ob skodelici kave sem s presenečenjem začel ugotavljati, da slovenstvo na Švedskem ne pada v zaton, ampak se počasi spet prebujata v mladih srcih.

In kaj je bil vzrok našega srečanja? Nogomet!!!! Oj!?. Jaz in nogomet res nisva najboljša prijatelja, toda se bom potrudil da bom znal pravilno napisati. In kdo so ti mladi Slovenci, ki radi igrajo nogomet?

Urban Rozman
076-266 67 43

Mario Kocjanov
076-889 82 38

Matej Rozman
070-958 94 72

Urban in Mario sta skupaj igrala nogomet eno leto v Domžalah v II. zvezni ligi. Matej je igral v različnih moštvih juniorjev tukaj v Göteborgu. Njihov interes je, da ustanovijo slovensko nogometno društvo malega nogometa (4+1) in se vključijo v prvenstvo malega nogometa v Švedski, ki traja od septembra do februarja meseca. Igra se 1x na teden. V Göteborgu igrata dve skupini po osem ekip. Najboljše štiri ekipe iz vsake skupine gredo naprej igrat na play off (izpadanje). Zmagovalec gre naprej igrat v Stocholm, kjer se igra proti zmagovalnim ekipam s cele Švedske.....Zmagovalec gre nato naprej na Evropsko prvenstvo in predstavlja Švedsko. (ps. Jaz in nogomet sva različna pojma, zato se opravičujem, če sem napisal kaj narobe ali se izrazil na napačen način.) Fantje potrebujejo malo reklame in možnosti, da se jih sliši med mladimi Slovenci in Slovenkami. Dobrodošli so vsi: igralci in navijači, kajti sedaj imamo tudi mi možnost, da imamo svoj slovenski nogometni klub v Švedski, ki se bo imenoval "Slovenija". Možnosti so velike, za nadaljno razvijanje športa, zato predragi bralec – bralka dobrodošli v klub! Bodi zraven od samega začetka! Pomagaj s tvojo prisotnostjo, s tvojim glasom, da se sliši Slovenija tudi na Švedskem. Lokale za trening so si že našli. Tu lahko tudi organizirajo igranje nogometa za vse člane.

Dobrodošli smo tudi mi, "tazrela mladina", kajti malo gibanja smo tudi mi potrebni, da nam splahnijo malo trebuščki. Kajti tisti, ki že dalj časa delajo aktivno v društvih, vedo, da je potrebno veliko truda, dela in volje za aktivno delovanje. Lahko jim zaželimo veliko sreče,

nam Slovencem pa malo ponosa in patriotizma in jim priskočimo v pomoč. Fantje, srečno in veliko uspeha! Slovenec-Slovenka, dobrodošli v Göteborgu. Jaz pa lahko zaključim s staro Šifrerjevo pesmijo:

"Za prijatelje si je treba čas uzet, se povесelit in kdaj znat potrpet. Nagnimo vrč s slastjo, kot prej nikol še, saj za prijatelje je dobro le najboljše je.....!"

Lado Lomšek

Tulipani iz Amsterdama

Po več letih želja, za ogled tulipanov smo se odpravili na pot 12. aprila. Močan dež nas ni spravil v slabo voljo, saj v avtobusu smo se seznanili še z ostalimi potniki. Pot po južni Švedski, z trajektom čez vodo, po triurni vožnji po Danski na trajekt za Nemčijo. Kar smo prvo opazili, da je bilo tako zeleno, listje na drevesih in cvetoče narciise in lilije. Prenočili smo v hotelu v mestu Ahreburg. Po zajtrku naprej, ustavili smo se v majhnem mestu za kratek počitek in ogled trgovin, saj smo že bili v Holandiji, brez, da smo prešli carino. Namestitev v Hotelu NH v Utreht. Skupna večerja in počivat, kajti naslednji dan zgodaj v Bloemenveiling kjer vsak dan na licitaciji prodajo milijon rož, ki se takoj po prodaji že odpeljujejo do kupca. To je 1,6 km ogromna dvorana in dve veliki sobi z računalniki, da lahko preko njih sodelujejo na licitaciji. To je danes že omogočeno delati od doma. Kar hitro so odpeljali rože na vse konce sveta. To je vsak dan. V Amsterdamu smo se z zaprto ladjo peljali po kanalih, kjer smo skozi stekleno streho si ogledovali hiše, ki so ozke in visoke. Na zunanji strani imajo obešen škripec da lahko po vrvi dvignejo pohištvo in ga skozi okno dajo v hišo, ker je preosko po stopnicah. Vsak je gradil kolikor je imel denarja. Kanalov v Amsterdamu je ca 100-160 in dolžina vseh je ca 100 km. Nekaj prostih ur smo izkoristili za ogled mesta in trgovin. Kupili nekaj spominkov in vožnja domov v hotel. Naslednji dan v mesto Lisse, kjer smo si ogledali tovarno porcelana za njih znan belomoder Delfporslin ki je vse narisano ročno. Imajo 16 delavcev, večina dekleta. Lahko smo si ogledali te izdelke v trgovini in tudi kupili. Zraven priložijo certifikat, da je ta izdelek originalen in ne ponaredek.

Vožnja do parka Keukenhof je bilo šele začetek pisanega cvetja. Njive z tulipani vseh barv, hiacinte in pa seveda sam park z 28 hektarji, gozda, okrasnih grmov in cvetnih aražmajev. Vodni potočki in klopi za počitek saj je bilo veliko naenkrat. V samem parku je paviljon z cvetjem, ki je bolj za zaprte prostore, begonije v vseh barvah, amarilisi, lilje. Prava paša za oči. Tudi restavracije, prodajalne spominkov in seveda cvetja. Ljudi z vseh koncev sveta. Na parkirnem prostoru je stal avtobus Ljubljanske registracije in šoferja sta povedala, da Kompas vsakih 14 dni sprejme turiste iz Kitajske, jih vozi po Evropi, odpelje nazaj v Paris in vzame druge. V parku smo srečali tudi par iz Škofje Loke in prijetno smo poklepetali. Le kje še ne srečaš Slovence. Z Marijo sva izven parka po kratkem sprehodu prišle do prodajalcev čebulic tulipanov, lilij in seveda holandske coklje napolnjene z čebulicami. Malo za vsakega doma. Nazaj v hotel z lepimi spomini na te čudovite tulipane. Prva čebulica je prišla iz Turčije 1576 leta. Po letih so si samo bogataši lahko kupili čebulico tulipana, ki v današnjem vrednosti krone stala nekaj tisočakov. Bogataši so založili vso svoje bogastvo v te drage čebulice in nekateri so ostali brez vsega, ker so špekulirali. Švicar Carolus Clusius, je bil mož ki je prvo čebulico prinesel v Holandijo in to leta 1590. Zadnja leta je Holandija enih največjih prodajalcev čebulic in cvetja. Danes se to dela vse strojno in, ko odcvetijo jim odrežejo glavice, pustijo, da se posušijo in nato odrežejo do čebulice. V jeseni se čebulice vzamejo iz zemlje in so za prodajo. Vse te njive cvetja in park si je za ogledat le mesec april in maj, zato je takrat največ turistov.

Naslednji dan smo se odpravili v Harlem na ogled (blomstervagnar) vozovi, kateri imajo vsako leto različne teme, Sound of Music, Alice i Underlandet, ABBA, vse je okrašeno z različnim cvetjem od vrtnic, lilij, tulipanov, narcis in različnega zelenja. Povorka ca 400 m na traktorjih, tovornjakih se premika po mestu, da si to vsak lahko ogleda, ca 40 km dolga vožnja. Ta cvetlični vlak je samo na ogled dva dni zato so potovanja tako urejena, da en avtobus to vidi na koncu potovanja, drug pa na začetku. Imeli smo vse te dni čudovito sončno in toplo vreme. Na poti smo si tudi ogledali kmetijo kjer izdelujejo sir iz kravjega, kozjega in ovčjega mleka. Poskušnja sira in tudi trgovina. Zraven pa delavnica holandskih cokljev. Kot je povedal Jani je sedaj vse strojno in par cokljev vzame 15 minut da je gotov prej pa 1 mesec

Ja, tehnika, tudi tukaj trgovina seveda coklji vseh velikosti in barv. Tudi švedske coklje so prodajali. Holandija je država kolesarjev in bili smo presenečeni nad parkirno hišo koles in zunaj na stojalih parkiranih par tisoč koles. Praktično in urejeno.

Seveda smo morali poiskati tudi njihovo nacionaljed »palačinke« velike kot krožnik, z nadevom mesa, slanine, sadja, marmelade kar je pač kdo izbral. Dobro in sitosno. Prespali smo v Bremenu, zaradi zakasnele skupne večerje si samega mesta nismo ogledali, kot samo vožnja z avtobusom.

To je bil izlet z prijatelji, kateri smo bili zelo zadovoljni z šestimi dnevi potovanja, ki se morda ni začelo preveč lepo, je se pa končalo z soncem in obljubo, da bomo šli drugič kam drugam. Potovanje z avtobusno

agencijo Resemakarn je prijetno, ker vedo kaj je vredno videt, guide vse lepo pove o znamenitostih, ki so vredne ogleda, cena je primerna, ker je skupinska in še novih znancev srečaš.

Še dolgo mi bodo ostali spomini na polja cvetja, to se neda opisati, mora se doživeti. Zato vam obljubim, da Vam ne bo žal, če se boste odločil i za ta ogled. Hvala Zenom, Mariji in Kariju za prijeten minidopust.

Slike Marija Perovič, text Marija Kolar

Osamosvojitev Slovenije

Spomladi 1987 je skupina slovenskih izobražencev v 57. številki Nove revije objavila svoje prispevke za slovenski narodni program. Suverenost so razumeli kot pogoje za to, da iz naroda nastane nacija, torej narod s svojo lastno državo. Rešitev slovenskega narodnega vprašanja so videli v samostojni slovenski državi, povezani v jugoslovansko konfederacijo. O odcepitvi Slovenije in ustanovitvi lastne države so še dvomili zaradi načelne pravice zvezne države do obstoja. SFRJ in zveza komunistov sta omejevali suverenost naroda, zato so bile nujne demokratične spremembe v državi in družbi. Odgovor oblasti na te pobude je bil odklonilen, toda tudi vedno več komunistov je zagovarjalo spremembe v slovenski družbi, zato so bile neizbežne. Skrajno odklonilen odziv Beograda in ostalih republik pa je samo še okrepil narodno enotnost Slovencev.

Ob oživljanju razprav o položaju Slovencev in krepitvi centralizma v nekdanji skupni državi se je zelo okrepila politična vloga JLA (Jugoslovanska ljudska armada), ki se je začela vmešavati v politično dogajanje. Vojni svet je marca 1988 ocenil, da v Sloveniji poteka protirevolucija s pristankom in celo s sodelovanjem oblasti. Kritični članki v tedniku Mladina o JLA so jo pripeljali do zahteve po aretaciji treh novinarjev in podčastnika JLA (afera JBTZ). Vojaško sodišče v Ljubljani jih je obsodilo na zaporne kazni v srbskem jeziku, zato je proces pri Slovencih zbudil hud odpor, saj je pomenil poskus poniževanja Slovencev.

Zaradi premalo odločnega zavzemanja za suverenost in je 1989 Zvezo komunistov Slovenije zapustilo veliko članov, kar je prisililo takratno oblast v Sloveniji, da je novembra 1989 uzakonila večstrankarski sistem. S splošno podporo Slovencev je prepovedala tudi »vsejugoslovanski miting« v Ljubljani, ki so ga pripravljali privrženci velikosrbske politike. Srbija in Erna gora sta zato uvedli gospodarske sankcije na Slovenijo.

Konec 1989 so se opozicijske stranke združile v Demokratično opozicijo Slovenije (Demos), da bi na demokratičnih volitvah lažje premagale stranke, ki so predstavljale kontinuiteto s prejšnjim sistemom. Demos je tako zmagal na večstrankarskih volitvah 1990. To je omogočilo, da je julija skupščina Republike Slovenije sprejela Deklaracijo o suverenosti Republike Slovenije in določila enoletni rok za sprejem nove ustave. Beograd in nekatere republike so Slovenije skušali prisiliti naj te ukrepe prekliče. Tako je Vojaški svet JLA maja 1990 ukazal poveljnikom slovenske teritorialne obrambe, naj vso opremo in orožje prenesejo v skladišča JLA. Več kot tri četrtine slovenskih občanov je orožje izročilo. Slovenija se je tako čutila ogroženo od JLA, zato se je začela s soglasjem slovenskega vodstva, ilegalno oblikovati in urediti t.i. Manevrska struktura narodne zaščite.

Te dogodki so samo še spodbudili nezadovoljstvo Slovencev do Jugoslavije, kar je pripeljalo do odločitve za plebiscit o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije. Plebiscit je bil izveden 23.12. 1990, od 93,2% volilnih upravičencev jih je 95% glasovalo za samostojnost. Po zakonu o plebiscitu je morala biti ta odločitev uresničena v šestih mesecih.

Slovenija je 25.6. 1991 sprejela Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in Deklaracijo o neodvisnosti ter s tem razglasila in formalno uvedla državno samostojnost. Neodvisnost Republike Slovenije je bila naslednji dan slovesno razglašena na ljudskem zborovanju na Trgu republike v Ljubljani. Veselje Slovencev doma, v zamejstvu in po

svetu, nad razglasitvijo neodvisnosti, kar je bilo tisočletno prizadevanje naših prednikov, pa je prekinila vest, da so enote JLA zapustile kasarne, da bi preprečile našo neodvisnost. Kot toliko njihovim predhodnikom, ki so si želeli pokoriti Slovence, jim to ni uspelo.

Žal se v Sloveniji Dan državnosti, ki ga praznujemo 25.6. vse preveč razume, kot še en dela prost dan, da nerazumljive sramote, da veliko Slovencev sploh ne ve kdaj se je Slovenija osamosvojila, niti ne omenjamo. Slovenci bi morali razumeti ta dan, kot združenje naporov Slovencev skozi stoletja in združenje Slovencev v sedanjosti za en sam cilj – svobodno odločanje o lastni usodi. Vsi ti napori in žrtvovanje Slovencev skozi vso svojo dolgo zgodovino so se simbolično uresničili v eni sami točki - v dvigu slovenske zastave pred slovenskim narodom in celim svetom, s čimer smo pred vsemi dokazali, da si upamo, kar so nam hoteli vsi preprečiti in da imamo zaradi tega pravico do prihodnosti.

Vir: Wikipedia

Brez odločnosti v vojni osamosvojitve najbrž ne bi uspela

Okrogla miza Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve

18. maj 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO

Združenje za vrednote slovenske osamosvojitve je organiziralo javno tribuno z naslovom Sprejemanje osamosvojitvenih aktov, na kateri so sodelovali pravniki **Anton Tomažič, Tone Jerovšek, Miro Cerar** in **Rajko Pirnat**. **Tomažič: Niti slučajno si niso vsi želeli osamosvojitve.** Tomažič, nekdanji predsednik zakonodajno-pravne komisije v Skupščini Republike Slovenije, je pojasnil, da si osamosvojitve niti slučajno niso želeli vsi. Kot pravi, so nekateri potihoma želeli otežiti osamosvojitve in se zato igrali z raznimi interpretacijami, npr. **Ciril Ribičič**.

Povedal je, da je v času osamosvajanja Slovenija sprejela deklaracijo o suverenosti, zoper katero se je SFRJ odzval z ustavno obtožbo in zahtevo po razveljavitvi. Izpostavil je, da se je Slovenija takrat sklicevala na pravico do samoodločbe in celo na naravno pravo, vendar je bila deklaracija kljub temu razglašena za protiustavno, toda *"tega mi nismo več resno jemali"*. Zatrdil je še, da je **France Bučar** Demosu na izrazito nedemokratičen način preprečil uveljavitev večinskega volilnega sistema, kar naj bi pred kratkim tudi priznal z obrazložitvijo, da bi lahko v večinskem sistemu Demos premočno zmagal

na volitvah in bi bila Slovenija tako preveč podobna Hrvaški.

Cerar: Stoletja smo hrepeneli in čakali na osamosvojitve. Miro Cerar je dejal, da je bila osamosvojitve resnično nekaj fenomenalnega in da smo si jo zaslužili s tem, da smo preživeli skozi stoletja ter hrepeneli in čakali na ta trenutek. Ob tem opozarja, da smo se danes oddaljili od tega vzdušja, da smo v nečem enotni. Poudaril je, da smo Slovenci s kulturnim prebojem povzdignili sebe v narod, hkrati pa smo tudi na pravnem in političnem področju po njegovem mnenju *"zadeve peljali neverjetno korektno"*. Na duhovni ravni smo, kot pravi, z osamosvojitvijo uresničili *"težnjo po svobodi duha"*.

Nekateri za osamosvojitve, nekateri odločno proti. Izpostavil je tudi pomembnost tega, da smo Slovenci vsak korak v osamosvojitvi naredili po pravni poti, kar nam je olajšalo mednarodno priznanje. Prepričan je tudi, da nam bo spomin na osamosvojitve še prišel prav in nam bo v oporo v težkih trenutkih.

"Takrat je bila absolutno dilema: nekateri za, nekateri medlo za, nekateri medlo proti,

nekateri pa odločno proti osamosvojitvi. To je bilo dejstvo in tudi relativno normalno pričakovanje za tisti čas, saj konec koncev ni lahko in enostavno čez noč spremeniti miselnosti, ko si desetletja verjel v neko skupno državo. To je do neke mere razumljivo," je še povedal.

Pirnat: Brez odločnosti v vojni nam najbrž ne bi uspelo. Pirnat, minister za pravosodje v prvi slovenski vladi, je dejal, da smo ob osamosvojitvi gradili tudi demokratično ureditev. "Tako in vzporedno z osamosvojitvenimi akti smo sprejemali akte, ki so pomenili bistveno spremembo družbene ureditve ter pravnega sistema," je pojasnil. Dodal je, da je bilo naše ravnanje v času osamosvajanja pravno, vendar po njegovem mnenju najbrž ne bi uspelo, če ne bi imeli velike odločnosti v vojni in če ne bi bile tudi ugodne druge okoliščine. Potegnil je tudi vzporednico z današnjim časom in dejal, da stranke niso slabe, vendar morajo v njih delovati ljudje, ki ne mislijo, da bodo tako služili nekim parcialnim ali zasebnim interesom.

"Nekaterim se ne more zgoditi nič, drugim pa vse". Jerovšek, prav tako nekdanji predsednik zakonodajno-pravne komisije v Skupščini RS, je dejal, da se nove pravne norme danes razlagajo na podlagi stare miselnosti in da je pri nekaterih strukturah tako močna, da si po svoje razlagajo določene norme. Meni tudi, da se v tej državi nekaterim ne more zgoditi nič, drugim pa vse, od obtožb do sodnih procesov, kar je po njegovem mnenju skrb vzbujajoče.

Aleksander Kolednik

Povojni politični zaporniki na Slovenskem

Te dni mineva 106 let od rojstva našega ateka, zdaj že pokojnega Avgusta Budje. V letih 1947/48 je bil brez dokazov obtožen protidržavnega delovanja, ker se je (bojda)

pogovarjal o takratnem političnem stanju v državi s sodelavci na oddelku splošne bolnice v Mariboru, kjer je bil zaposlen kot bolničar. V očetov spomin objavljam naslednji članek o krivicah, ki jih je nad nedolžnimi zagrešila takratna oblast, povzet iz zapisov tujih avtorjev. A. Budja

Povojna komunistična oblast je bila na zunaj sicer videti pravna in celo demokratična, vendar je v bistvu delovala tako, da si je manjšina zagotovila neomejeno oblast nad večino. Partija se je v imenu ljudstva postavila nad ljudstvo in si tako ustvarila pogoje za oblastništvo in nasilje.

Po mnenju partije je bilo takrat v naši domovini ogromno nepopoljšljivih protidržavnih elementov oziroma sovražnikov socialistične ureditve. To je narekovalo, da je takratna oblast ustanovila kazenske zavode in jih začela polniti z zanjo neprimernimi in nevarnimi ljudmi. Skrb za množično zapiranje ljudi je prevzela Ozna (Oddelek za zaščito naroda), aretacije pa so opravljali člani Knoja (Korpus narodne obrambe Jugoslavije), JA in narodna milica.

Zapiranje je potekalo po hitrem postopku. Brez sodbe ali drugačne obrazložitve so osumljence preoblekli v zaporniško obleko, ostrigli na golo in jih potisnili v zapore ali delovna taborišča. Najhujši zasliševalci so bili iz vrst Ozne, večina sodnikov pa ni imela nikakršnega znanja o sodni zakonodaji. Tako so ljudi obsojali (tudi na smrt) čevljarji, trgovski pomočniki, uslužbenci, oficirji...

Zapornike so kaznovali na različne načine, jih poniževali, preganjali in topli, prebujali sredi noči in jih gnali telovadit, polivali z mrzlo vodo, jih prisilili držati roke v zrak do onemoglosti, stati na prstih nog in se dotikati zidu s prsti rok. Med hujšimi mučenji je »pranje glave« (večkratna potunkanja glave v vodo), med najhujšimi pa inzulinska injekcija (odvzem sladkorja iz krvi in vračanje sladkorja v žilo), po kateri je mučeni redno padel v nezavest.

Zdravstvena oskrba zapornikov je bila

zelo pomanjkljiva. Zdravstveno stanje zlasti političnih obsojencev ni nikogar zanimalo. Težje bolnike so odpeljali neznano kam. Zelo hitro so izginuli tudi umrli.

Zaporniki so prejeli le toliko hrane, da so ostali pri življenju. Zjutraj so bili običajno postreženi s črno kavo (projo) in koščkom koruznega kruha, za kosilo je bila prekuhana voda z zeljem, repo ali krompirjem (za priboljšek je bil ričet), za večerjo pa prežganka ali ostanki od kosila. Še posebej je bilo hudo zaradi rednega pomanjkanja vode.

Kljub strogi zastraženosti so zaporniki stalno mislili na pobeg in jih tudi organizirali. Ker je bil skoraj v vsaki skupini za pobeg agent Udbe, je bilo le malo pobegov uspešnih.

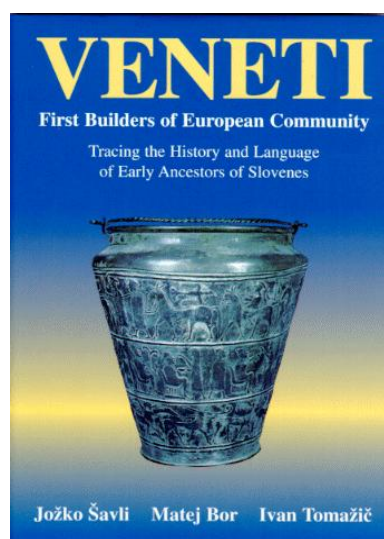
Življenjske razmere v nekaterih zaporih in delovnih taboriščih so bile tako slabe, da so obupavali in klonili tudi mlajši in zdravi zaporniki. V delovnih taboriščih so bili nameščeni v lesenih barakah, v katerih se je trlo od 100 do 150 zapornikov. Spali so v nadstropnih posteljah, večinoma po dva na enem ležišču. Nič boljše ni bilo v zaporih. V

samicah in bunkerjih so običajno ležali kar na golem betonu ali zemlji. V vseh zaporih in taboriščih je bilo okrog 80 odstotkov političnih zapornikov in 20 odstotkov kriminalcev, ki so marsikje nadomeščali paznike.

Samo v letu 1945 je bilo na celotnem področju Slovenije zaprtih 2918 oseb, narodna milica pa je v času delovanja sodišč narodne časti aretirala nad 5000 oseb. Nekaj let pozneje je bilo zaprtih mnogo več. V ljubljanski jetnišnici, ki je imela kapaciteto za 400 kaznjencev, se je gnetlo kar 1198 oseb. Partijski upravni aparat se je moral tri leta po vojni ukvarjati tudi z vojnimi ujetniki. Januarja 1947 je bilo na ozemlju Slovenije 17 vojaških taborišč in ena bolnica. V teh ustanovah je bilo skupaj 14.479 vojnih ujetnikov.

Najbolj množično zapiranje ljudi je bilo v času od 1945 do 1956. Šele ko je bil Tito od strani Američanov resno opozorjen, naj preneha z množičnim zapiranjem ljudi, se je komunistični nasilni stroj počasi ustavljati, dokončno pa se je zaustavil šele leta 1990, po prvih demokratičnih volitvah.

In memoriam: Jožef Šavli

Sporočamo tragično novico, da je v petek 11. sušča, v 68-tem letu starosti, preminil neutrudni raziskovalec izvora Venetov, velikan slovenstva, dr. Jožko Šavli. V spominu ga bodo ohranili med drugim tudi njegovi številni zapisi, preko katerih je tudi najzaslužnejši za ponovno prebuditev raziskav o izvoru teh praprebivalcev. Brez njega projekta Veneti.info ne bi bilo. V pripravi je konferenca s sejo njemu v spomin, ki bo potekala junija v Kobaridu. Iskreno sožalje svojcem in vsem bližnjim sodelavcem izreka uredništvo Veneti.info. Pri Caranthi smo izgubili velikega in vztrajnega sodelavca ki ni pokleknil pod bremenom z katerim so ga obteževali nasprotniki Slovenske zgodovine. Jožko! Ohranili te bomo v lepem spominu! Carantha

Poleg Mateja Bora in Ivana Tomažiča, je v našem narodu zanetil iskrico, ki je prerasla v požar očiščenja, katerega posledica je rodila slovensko osamosvojitev. Slovenskemu narodu in svetu, je s svojim neutrudnim in nesebičnim delom zapustil veliko bogastvo, ki so ga mnogi teptali in uničevali. Žal ga premnogi še vedno in ti isti, brez prekinitve držijo vse vzvode oblasti v svojih rokah. Srce, ki je bilo za slovenski narod, za

resnico, svetlobo in pravico, je od laži, izdajstva, teme in preprek utrujeno odpovedalo. Naj počiva tisočkrat zaslužen počitek v grenki slovenski zemlji.

Avtor: Robert 13. sušec 2011

Spomenik vsem žrtvam vojn bo na Kongresnem trgu

- Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt"

Spomenik, namenjen vsem žrtvam vojn in z vojnami povezanim žrtvam na območju Slovenije, bo prihodnje leto stal v Ljubljani. Krasili ga bodo verzi Otona Župančiča. Spomenik, ki ga v glavnem mestu predvideva novela zakona o vojnih grobiščih, bodo predvidoma postavili prihodnje leto, so pojasnili na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, ki je odgovorno za postavitev spomenika. Čas postavitve pa je kljub temu še vedno pogojen s predhodnim končanjem vseh za to potrebnih postopkov. Na ministrstvu napovedujejo, da bodo celotni stroški projekta, ki zajemajo izvedbo javnega natečaja za izbor oblikovne oziroma idejne rešitve ter javnega naročila za postavitev spomenika, znašali 500.000 evrov. Finančne konstrukcije sicer še nimajo v celoti zaprte, bodo pa potreben obseg sredstev skušali zagotoviti v proračunih za leti 2011 in 2012. Javni natečaj bodo po njihovih napovedih izvedli še letos.

Župančičeva "ena domovina"

Spremembe zakona o vojnih grobiščih iz leta 2009 med drugim določajo, da se v glavnem mestu postavi spomenik vsem žrtvam vojn in z vojnami povezanih žrtev na območju Slovenije. Na spomeniku bo po določbah zakona kot posvetilni napis verz **Otona Župančiča: "Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt."**

Al. Ma.

16. april 2011 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

petek, 20. maj 2011

Plavanje po Velikem kanjonu v ZDA

Martin Strel, plavalni pustolovec in rekorder na daljave se pripravlja na nov drzen projekt.

Med 4. in 6. junijem, 2011 bo preplaval bo del znamenitega Grand Canyon-ja v zvezni državi Arizona ter posnel popularen Tv šov, ki se bo predvajal širom po svetu. Reka Kolorado je biser sedmih zahodnih Ameriških držav in Martin želi s svojim plavanjem opozoriti na pomembnost ohranjanja te čiste reke v regiji. Reka skupaj s številnimi jezери predstavlja velik vir pitne vode. Martinovo plavanje po mrzli in nevarni reki bo spremljala TV ekipa znane ameriške mreže in to plavanje kasneje predvajala širom po svetu v znani TV seriji o Superjunakih tega planeta. Več o projektu se nahaja na spletni strani <http://www.grandcanyonswim.com/>. Stran je samo v angleškem jeziku.

Vir posredovala: Leonida Kembro

KNJIGA: Družinske podobe

Piše: Matjaž Merljak - Objavljeno 13. 05. 2011, ob 08:12

Avguština Budja

Foto © Zvonko Bencek

»Vsaka zgodba ima svoj začetek in konec, ko je zgodbe konec pa se začne odvijati nova zgodba.«

Družinske podobe je knjiga o življenju članov slovenske družine, ki je svoje otroštvo preživela v Sloveniji, na Štajerskih gričih in zelenih tratah, odraslo življenje pa preživlja na zahodni

obali Švedske v Landskroni, ki je manjše obalno mesto ob ožini Baltiškega morja med Dansko in Švedsko. Po štiri in pol desetletjih bivanja na Švedskem je svoj davek terjalo spreminjanje etnične identitete v dvojno identiteto.

Avguština Budja je Slovenka prve generacije, na Švedsko prišla na obisk k sorodnikom leta 1964, za njo so postopoma prišli še ostali člani ožje družine – oba starša – Avgust in Angela, brat Janez in sestre Gabrijela in Olga. Gre t orej za prikaz življenja slovenske družine Budja pred in po končani drugi svetovni vojni v Sloveniji in po letu 1964 na Švedskem.

V svoje Družinske podobe avtorica vplete kratko analizo povojne slovenske in švedske politike (migracije, asimilacije, integracije, multikulturalizma). Vsebina knjige je nastala predvsem na osnovi lastnih izkušenj, gledanj in zaključkov iz vsakdanjih doživetij tu in tam. Podatki so zbrani iz zasebnega, društvenega in verskega arhiva ter izbrane strokovne in znanstvene literature o migracijski problematiki.

Subjektivna dejstva so v knjigi dopolnjena z avtobiografskimi izpovedmi avtorice, v nekaj že objavljenih intervjujih, ki na osebni in zato svojstveni način osvetljujejo ozadja nastajanja in spreminjanja razdvojene etnične identitete.

Avtobiografija Avguštine Budja je izšla konec aprila na 316 straneh, od tega je v njej približno 100 strani barvnih in črno belih fotografij, ki zrcalijo podobe življenja Slovenke na Švedskem. Radio OGNJIŠČE

Odmev na prebrano knjigo Družinske podobe:

Knjigo sem prebral. Madonca. Zdaj vidim kako dolgočasno življenje je naše, pa tudi bolj enostavno. Si ne predstavljam, takole iti v neznano, v negotovo. A prav o tem razmišljam, ko gledam razlike med vašo, našo in generacijo naših otrok. Manj imaš, bolj si pripravljen na tveganje, bolj reskiraš, ker nimaš nič za izgubiti. Zato ni čudno, da so se generacije bolj selile za kruhom. V naših časih je bilo tega manj. Če gledam naše otroke, ti pa niti od doma ne gredo več. Vse imajo, če bi šli drugam, bi ne imeli tega. Ne vem, ne znam si razlagati današnjih otrok, ki so do 30. doma. No, vsi tudi niso taki, a se mi zdi, da je vedno več taksnih. Ja res, razburljivo, pestro življenje, padci in vzponi. Na koncu bi rekel, da se je lepo vse izteklo. Boris Zmazek

Za vasjo

Tam v hiši za vasjo
Mati kruh nam pečejo
Tam ob hiši za vasjo vrtnice se vzpenjajo
Na polici okenski pelargonija cveti

Tam v skednju za vasjo
Lastovke se vračajo
Na livadi za vasjo čebele med nabirajo
Ribe mirno plavajo v potoku za vasjo
Mati vsak dan čakajo
Otroke svoje za vasjo

Pa je spet pomlad prišla
Riba je zaplavala
Čebela že sedi
Na rdeči vrtnici
Lastovka je priletela
V novo gnezdo se je vsedla

Otroci so domov prišli
Hiša prazna tam stoji.

Anica Stefanic

KARLO PESJAK

Höstprogram:

Hej Augustina,

skickar här meddelandet att Medborgarskolan i Lund organiserar fyra föreläsningar till höst med mig!

http://www.trziski-muzej.si/index.php?option=com_content&view=article&id=9&Itemid=40

"VÄSTERBOTTENS FJÄLLVÄRLD - SÖDRA LAPPLAND" 20 oktober kl 19.00 i Ystad och 9 november kl 19.00 i Lund

"SKOGENS INVÅNARE" 23 oktober kl 19.00 i Osby, samt 24 november kl 19.00 i Kristianstad.

Här kommer också direkt länk till Youtube med mitt bildspel om "Sverige - Svedska.

<http://www.youtube.com/watch?v=xL0Y3WaD1Vc>

Andra bokade visningar av olika föreningar är:

15/8 SPF Svalöv kl 14.00 "SLOVENIEN I MITT HJÄRTA"

12/9 Östra Karups församling i Båstad kl 14.00, ej bestämd tema

04/10 Vuxenskolan i Tyringe kl 19.00 Biblioteket - "VÄSTERBOTTENS FJÄLLVÄRLD - SÖDRA LAPPLAND"

17/11 SPF Boken i Valje kl 14.00 "VÄSTERBOTTENS FJÄLLVÄRLD - SÖDRA LAPPLAND"

27/11 Logen Norre Port Halmstad kl 11.00, ej bestämd tema.

Många hälsningar från Karlo Pesjak.

Razstava in predavanje o "Švedski" v Trziču je zelo uspelo! Na otvoritvi sta govorila župan in kurator muzeja. Na predavanju je bilo čez 80 ljudi, zadnji pa so se drenjali na stopnicah, vsi so rekli, da sem končal prehitro in bi še gledali "Švedsko"! Spodaj objavljamo nekaj neobdelanih fotografij z otvoritve, z večernega doživetja ob razstavi Karla Pesjaka.

Karlo in Inga

Minister Žekš obiskal Švedsko/MME

V soboto, 9. aprila, je minister za Slovence po svetu dr. Boštjan Žekš s sekretarjem mag. Primožem Ilešičem in vodjo ministrovega kabineta Anjo Lorenzetti ob 20. obletnici samostojne Slovenije in Slovenske zveze na Švedskem obiskal rojake v mestu Malmö. Tam je bil redni občni zbor Zveze slovenskih društev. Oglasil se nam je rektor Slovenske katoliške misije (SKM) na Švedskem, Zvone Podvinski.

Zbrali so se predstavniki vseh slovenskih društev od zahoda do vzhoda. Minister se je udeležil letnega občnega zbora, kjer je poslušal, s kakšnimi prijetnimi zadevami se srečujejo ljudje, ki vodijo slovenska društva, s čim se ukvarjajo rojaki na Švedske in prisluhnil, s kakšnimi težavami se Slovenci rešujejo, da bi ohranili slovenstvo in mlade vključili k ohranjanju slovenstva. Minister je pozdravil in nagovoril navzoče in povabil, naj se zavedajo, kako pomembno je, da slovenstvo ni na jeziku, ampak v srcu. Obenem je povabil, da naj se zavedajo, kako pomembno je ohraniti spomin na preteklo življenje in dogajanje, zato je pomembno, da bi se arhivi urejali in digitalizirali. Slovenija si lahko pomaga, se dobro razvija in v vseh teh težavah bo potrebno pravilno se srečati s preteklostjo in jo dogovoriti. Slovenija sama ne bo rešila svetovne krize, lahko pa rešuje življenja. V Sloveniji je videti vse narobe, a ni vse slabo: smo na poti demokracije, nikjer pa ni raja na zemlji. Zanimivo, je povedal, da smo 400 let pred državnostjo imeli sveto pismo v domačem jeziku, to nam je lahko v ponos.

Kot je še povedal rektor Zvone Podvinski, se je občni zbor se je zaključil s kulturnim programom, kjer je moški pevski zbor Planika iz Malmoja (pripravljajo se na 35-letnico neprekinjenega delovanja) zapel tri pesmi, venček narodnih je dodal trio sester Budja, Viktor Semprimožnik pa je zaigral na harmoniko ... SD Planika je poskrbelo za večerjo. Gostje so se odpravili na Dansko. Zvone Podvinski pa je ministra Žekša povabil, da se drugo leto ob zlatem jubileju SKM udeleži binkoštnega srečanja v Vadsteni.

OGNJSCE 16. 4. 2011

Dogodki na Švedskem

Družina Lomšek po sv. maši

V Göteborgu so praznovali dan starševstva: Med 19. in 25. marcem Cerkev na Slovenskem praznuje teden družine. Temu praznovanju se pridružujejo že kar nekaj let tudi rojaki iz Göteborga tretjo nedeljo v mesecu marcu, kar je bilo letos dan po prazniku sv. Jožefa.

V cerkvi Kristusa Kralja je bila ob 16. uri sv. maša. Po njej so se rojaki in rojakinje zbrali kar v lepem številu tudi v župnijski dvorani, kjer je Slovenski Dom organiziral proslavo v čast staršem, materam in očetom. Marija Kolarjeva je vodila krajši program, kjer sta skupaj s Katarino Zupančičevo prebiral lepe pesmi, ki so bile posvečene materam, otroci so deklamirali Prešernovo pesem O, Vrba, srečna draga vas domača, Jože Zupančič, naš harmonikar pa je pomagal, da se je zapela slovenska narodna pesem in da je bilo azpoloženje navzočih še bolj veselo in slovensko. Fantje so potem z nageljni obdarili mamice, dekleta pa so nageljne podarila očetom. Tako so se

zahvalili vsem staršem za lepo poslanstvo slovenske besede in kulture, s katero je obarvana slovenska vernost na Švedskem. Hvala Slovenskemu Domu za pogostitev ob tej priložnosti in vsem nastopajočim ter

sodelujočim, ki so poskrbeli za lepo praznovanje očetovskega in materinskega dneva tudi v Göteborgu na Švedskem.

Zadnje slovo od Majde Ivič iz Landskrone: Majda Ivič, rojena Bračič, je zagledala luč sveta v Celju 16. junija 1932. In ta lučka življenja je ugasnila 26. januarja 2011 v Helsingborgu. Njen mož Štefan je po krščanski navadi poskrbel, da jo je pred odhodom s tega sveta obiskal duhovnik Wojtek Šeliga, ki med drugim delom duhovno oskrbuje bolnike v tej župniji in ki ji je podelil poslednje zakramente.

Majda je v Celju obiskovala Mestno šolo. Kasneje se je izučila za tkalko in je bila zaposlena v Metki v Celju vse do 1960. leta, ko je meseca septembra pobegnila v Avstrijo. Tam sta se s Štefanom Ivičem poročila in od tam sta prišla na Švedsko meseca marca leta 1961. Najprej ju je pot pripeljala v Västerås, kjer sta do 1963. leta delala v Asei. Takrat sta imela dopust in avtomobil in sta tako prišla do Landskrone, kjer sta našla delo in stanovanje. Delala sta v Thulinverk, kjer je bila Majda zaposlena vse do pokoja. Leta 1965 je začela tudi s tolmačenjem ljudem, ki so se preselili iz republik nekdanje Jugoslavije v Landskrone. Tolmačenje je opravljala vse do leta 2010.

Z Majdo in Štefanom so se rojaki srečevali pri slovenskih sv. mašah v Landskroni. V Vadsteni sta kar nekaj let poskrbela za kranjske klobase. Leta 1995, čeprav nekoliko že bolna, sta se pridružila slovenskim romanjem v Lurd. Aktivna sta bila tudi v slovenskem društvu v Landskroni in še bi lahko naštevali. 23. marca 2010 pa je poteklo 50 let, kar sta s Štefanom prišla na Švedsko.

Slovo od pokojne Majde Ivič je bilo 15. februarja 2011 v Landskroni s sv. mašo zadušnico, ki sta jo vodila p. Roman iz Landskrone in župnik Jerzy iz Helsingborga. Slovenski duhovnik pa je isti dan maševal za pokojno Majdo v Göteborgu. Prvo nedeljo v mesecu marcuu pa so se slovenski rojaki pri sv. maši spomnili tudi pokojne rojakinje, ki so jo vključili v molitve. Majda in Štefan sta bila tako poročena 50 let, saj sta se »vzela« 16. decembra 1960. leta v Treiskirchenu v Avstriji. Pokojni Majdi Ivič želijo rojaki z južne Švedske, skupaj z dušnim pastirjem Zvonetom, naj počiva v miru, Štefanu pa, da v Bogu najde moč in tolažbo ob

izgubi drage mu žene in življenjske spremljevalke.

Branje PASIJONA v Göteborgu, 17. april 2011

Velikonočni prazniki na Švedskem: V Veliki teden Gospodovega trpljenja, smrti in vstajenja sta slovenski skupnosti iz Jönköpinga in Göteborga vstopili na Cvetno nedeljo. V prvi župniji Sv. Frančiška je zelo malo vmesnega časa, zato je bilo bogoslužje nekoliko hitreje opravljeno, saj je takoj sledila sv. maša v švedskem jeziku. Kljub temu se je prva, druga in tretja generacija zbrala k sv. maši, kar je bilo prijetno presenečenje. Seveda pa je bilo zato bolj čutiti sproščenost in cvetnonedeljsko razpoloženje v župniji Kristusa Kralja. Rojaki so se zbrali na dvorišču, kjer je bil blagoslov zelenja. Od tam je po evangeliju o Jezusovem slovesnem vhodu v Jeruzalem zadonela slovenska pesem Hvali svet Odrešenika. V cerkvi je bila spominska fotografija Felixa Zankarja, ki je umrl 28. marca 2011 v San Salvador de Jujuy, ki leži v Andih. Tako so se rojaki iz Göteborga poslovili od svojega prijatelja in znanca ter sodelavca, saj je Felix kar nekaj časa preživel na Švedskem.

Blagoslovitev velikonočnih jedi, Göteborg 2011

Velikonočni dogodek pa so praznovali z blagoslovom jedil, ki ga je na veliko soboto opravil v Göteborgu hrvaški duhovnik Ilija Janjić. Slovenski duhovnik pa je bil v istem času zbran z rojaki iz Stockholma, ki so po blagoslovu jedil obhajali velikonočno vigilijo v kripti stolne cerkve. Po sv. maši so se zbrali k velikonočnemu

žegnu v dvorani, kjer je bilo prijetno velikonočno vzdušje. Naslednji dan sta bili velikonočni sv. maši še dopoldne v Eskilstuni, kjer se je zbrala slovenska skupnost in po sv. maši je sledilo srečanje v družini Štihovih. Po prijetnem obedovanju je sledila pot v Köping, kjer je vselej slovensko prijetno. Lepo velikonočno bogoslužje se je nadaljevalo v društvenih prostorih, kjer so vsi skupaj zaužili blagoslovljena velikonočna jedila. Potem se je slovenski duhovnik podal na dolgo pot proti domu. Kajti velikonočni ponedeljek je vselej povezan s slovensko skupnostjo v Göteborgu. Tudi tam se je zbralo lepo število rojakov, ki so skupaj praznovali po slovensko velikonočni dogodek. Potem pa je Misijski pastoralni svet pripravil »velikonočno večerjo«, saj so skrbne mame pripravile domači kruh in velikonočna jedila ter slovensko potico in pirhe, da je bilo zares kot doma. Hvala Katarini, Mariji, Sigrid in ostalim, ki so pomagale, da je bilo počutje prijetno domače in velikonočno razpoloženo.

V Göteborgu so praznovali Dan starševstva, marec 2011

20 obletnica samostojne slovenske države: Tudi rojaki s Švedske lepo povabljeni, da se udeležijo pomembnega praznovanja v Ljubljani, ki bo 1. Julija. Okoli 17. ure zvečer bi se zbrali na Tromostovju, oziroma pred Prešernovim spomenikom. Tam boste dobili navodila, kje bo stojnica za Slovensko skupnost iz Švedske. Skupaj z ID Slovenija v svetu in s Slovensko katoliško misijo na Švedskem boste imeli stojnico, kjer bo mogoče videti marsikaj zanimivega iz tistih časov, ko ste leta 1991 demonstrirali za samostojno državo Slovenijo. Seveda se bodo takrat v Ljubljani predstavili rojaki z vseh kontinentov, ki so pripomogli k temu, da je danes Slovenija samostojna in neodvisna, prepoznavna v svetu kot demokratična država. Potrebne informacije dobite pri vašem duhovniku Zvonetu. Pokličite na telefon 0046 (0)708278757. Rojaki, ki ste takrat doma, zelo dobrodošli v Ljubljani.

18. švedsko slovenski vzpon v slovenske hribe: Letos se bodo rojaki s Švedske, skupaj z rojaki iz domovine ponovno zbrali v Blatnem pri bratu Zdenkotu in svakinji Eriki, od koder se bodo potem podali v različne družine k počitku. Zbrali se bodo proti večeru v petek 22. julija in na god Sv. Brigite Švedske, se bodo podali v posavsko hribovje. Čakajo jih srečanje z Lisco, Bohorjem, Sv. gorami in še kakšno presenečenje bo na vrsti. Na god Sv. Jakoba pa bodo pohod končali z zahvalno sv. mašo. Potrebne prijave povejte na telefonsko številko do konca 25. junija na telefon +46 (0) 708278757, od začetka meseca julija pa na slovenski telefon +386 (0) 31811520 ali na bratov telefon +386 (0) 74956386. Dobrodošli!

Zadnje slovo od rojaka in prijatelja Felixa Zankarja: Felix se je rodil v Vodica, ki ležijo med Ljubljano in Kranjem, v decembru leta 1924. Po končani osnovni šoli se je izučil za mizarja. Kmalu po priključitvi Gorenjske k Tretjemu rajhu leta 1941, je bil komaj 18 leten Felix mobiliziran v Wermacht. Kot nemški vojak je služil v od Nemcev okupirani Franciji. Med drugim je služil tudi pri obrambi utrjenega mesta La Rochele ob francoski atlanstki obali. Po zavezniški invaziji Italije je bil premeščen v to deželo, na znamenito Gotsko linijo, s katero so Nemci poizkušali zaustaviti prodiranje Američanov in Angležev proti severu. Žrtve v bojih, posebno v Apeninih med Firencami in Bolonjo so bile ogromne. Felix je pripovedoval, kako je mnogo njegovih sovojakov padlo, tik preden se je njegova skupina vojakov predala Američanom. Kot vojni ujetnik je preživel kar nekaj let v Italiji. Kljub vsem težavam in križem je bil Bogu hvaležen, da je preživel vojno morijo. Prijatelju Jožetu Benigarju je pripovedoval, da se je za milostno rešitev šel zahvalit Materi Božji v Loreto.

Felix Zankar med svojimi prijatelji na Švedskem; Spodaj: Felix z družino

Ker je po vojni v domovini Sloveniji zavladal komunizem, se ni upal vrniti domov. Edina dežela, ki je bila tedaj odprta bivšim nemškim vojakom, je bila Argentina. Tako je Felix proti koncu 40-tih let prejšnjega stoletja priplul v Buenos Aires. Kot mizar ter je tam kmalu dobil delo v državnem podjetju, kjer je čez čas postal delovodja. Delal je po več argentinskih mestih pri vzdrževanju državnih objektov. Pripovedoval je, da se je za časa Peronove vlade imel zelo lepo, vendar pa ga je v tem času zelo mučilo domotožje. V mislih je bil često na obisku na svoji lepi Gorenjski, pri svoji mami, saj jo je moral zapustiti še kot otrok. Domotožje mu je pomagalo pri odločitvi, da je je v začetku 60-tih let prejšnjega stoletja odločil obiskati domovino. Na jugoslovanski Ambasadi v Buenos Airesu so mu zagotovili, da se nima česa bati, da bi obiskal domovino.

Kljub obljubi pa so ga ob prihodu domov takoj aretirali in zaprli na gradu Brestanica (nekdanji Rajhenburg). Tam je doživel razna ponižanja, tako da se je po izpustitvi iz zapora že po kratkem obisku pri mami in sorodnikih, ilegalno napotil čez Karavanke na Koroško. V Avstriji je dobil azil. Po kratkem času bivanja v begunskem zbirališču, je prisel na Švedsko.

Tu se je zaposlil v SKF. Še pred odhodom v domovino, se je Felix poročil z Argentinko iz mesta San Salvador de Jujuy, ki leži v Andih, na severozahodu Argentine. Žena je prišla na obisk na Švedsko, vendar se ji verjetno ni tukaj dopadlo, zato se je vrnila v svojo domovino. V drugi polovici 60-tih let je Felix dobil delo na ladji Gripsholm. Tam je delalo kar precej slovenskih rojakov, ki so se imeli zelo lepo in so tako imeli priložnost videti velik del sveta. Za Felixa je bilo to idealno delo. Na ladji je bil zaposlen kot dežurni gasilec. Še boljše pa je bilo zanj to, ker je tako imel veliko priložnosti obiskati svojo ženo, ko se je ladja nahajala v južnoameriških pristaniščih.

NUNCIJ msgr. Emil Tscherring pred krizmeno sv.mašo, Göteborg, 21. 04. 2011

V tem času sta z ženo dobila dva otroka, sina Gustava in hčerko Gracielo. Po dolgoletnem delu na švedskih ladjah in zasluženi upokojitvi, se je Felix za stalno naselil v Argentini. V času svojega zasluženega pokoja je nekajkrat obiskal svoje prijatelje na Švedskem. Felixa so njegovi prijatelji doživljali kot plemenitega in dobrega moža, kar je tudi v resnici bil. Večji del življenja je bil

razpet med svoje tri velike ljubezni: rojstno domovino, družino v Argentini in pa Švedsko, v kateri je, kot je večkrat rekel, preživel najlepše dni svojega življenja. Naj mu Mati Božja, katero je srčno ljubil, pri njenem Sinu Jezusu Kristusu, v katerega je srčno zaupal, izprosi milost večnega življenja in večne sreče. Dobri Bog pa naj mu podeli večni pokoj. Naj počiva v miru in naj si spočije od svojega truda. Felixu v zahvalo in spomin, njegovi prijatelji na Švedskem.

vaš Zvone

VADSTENA 2011

Binkošti v Vadsteni in sveta birma:

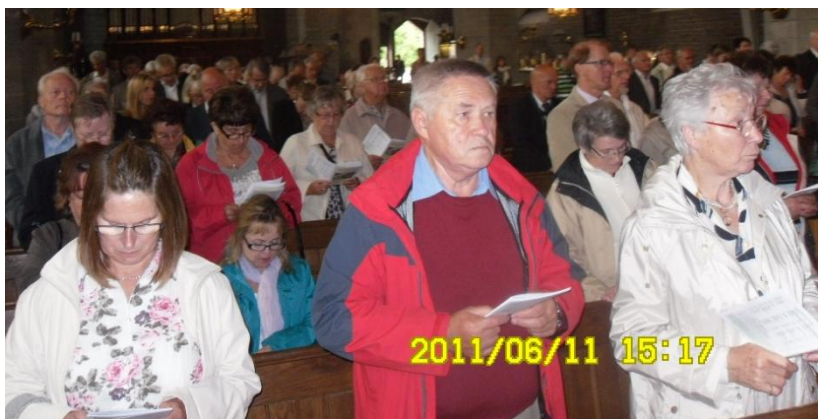
Letošnje praznovanje binkoštnega dogodka je bilo še posebej slovesno, saj smo ponovno imeli med sabo birmance. Zato nas je ob tej priložnosti obiskal upokojeni ljubljanski nadškof, msgr. Alojz Uran, ki je mlade fante in dekleta potrdil v veri. Obiskali so nas tudi rojaki s Švice, skupaj z njihovim dušnim pastirjem Davidom Taljatom, ki je v Vadsteni tudi somaševal. S svojo mladostno igrivostjo pa so slovenske rojake na Švedskem in vse goste v Vadsteni nagovorili z igrico tudi mladi šolarji iz Berlina. Tako so pokazali, kaj so se med drugim naučili pri dopolnilnem pouku slovenskega jezika. Kulturni program in slovensko rajanje je bilo v isti dvorani, kjer se zbiramo že dolga leta, torej za obzidjem, kjer je pred cerkvijo Sv. Brigite Švedske posajena tudi slovenska lipa.

Za veselo razpoloženje pa je z izvrstno glasbo in pesmijo poskrbel glasbeni Trio Goveja župca. Tako smo tudi ta binkoštni dogodek praznovali na poseben način, kot nekakšen uvod v zlati jubilej naše misije, ki bo zaznamovan za binkošti leta 2012. Leta 1962 je prišel med nas za deset let Jože Flis, ki je uradni ustanovitelj Slovenske katoliške misije na Švedskem. Hvala vsem, ki ste do sedaj z mnogimi žrtvami in z veliko ljubeznijo vsa ta leta podpirali slovenske dušne pastirje vse od nastanka misije do danes. Vsaka zahvala pa je seveda prošnja, da se delo in poslanstvo Slovenske katoliške misije nadaljuje tako dolgo, dokler bodo duhovne potrebe med rojaki na Švedskem. Sv. Mašo je vodil upokojeni ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran, in je bila po namenu vseh vas romarjev. Za jedačo in pijačo so tudi tokrat poskrbele članice Misijskega pastoralnega sveta in njihovi pomočniki, ki se jim ob tej

priložnosti zahvaljujemo. Hvala tudi za darovnice dobitkov na srečolovu, izkupiček je šel za gradnjo Slomškovih objektov. Po sv. maši je bilo pred cerkvijo kratko fotografiranje in nato je sledila tradicionalna procesija do Slovenske lipe in od tam v cerkev Sv. Brigite, kjer so bile pete litanije s slovesnimi odpevi, blagoslov in zaključna pesem Marija, skoz življenje. Petje je vodila rojakinja Jerica Gregorc s Stockholma. Hvala vsem, ki ste prišli od blizu in daleč ter polepšali ta binkoštni praznik!

Hvala vsem, ki ste pripomogli k lepemu praznovanju. Osebnostno se zahvaljujem društvu Planika iz Malmö-ja za organiziranje avtobusa, ki nas je z juga Švedske popeljal v Vadsteno. Pridružujem se besedam Marjete Pagon: upajmo, da ni bilo zadnjič! FOTO IN TEKST: Gusti Budja

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Forts. av del 2 från www.slovenienhistoria.se, som handlar om förhållandet mellan det slovenska folket och de styrande samt kampen mot turkarna.

Sammanställt av Vesna Jakše bl.a. från text av dr. Jožko Šavli på www.carantha.net samt från www.hervardi.com (slaget vid Nikopolis)

Under ärkehertig Ernst Järnet njöt provinserna av Inre Österrike eller Karantanien av en period av fred. Han levde i fred med grevarna av Celje (Cilli) i nedre Štajerska (Steiermark), som senare blev Habsburgfamiljens rivaler. På gränsen hotade dock redan faran för turkiska invasioner, därför lät han befästa Ljubljana.

1424 dog ärkehertig Ernst Järnet och begravdes i klostret Reun nära Graz. Hans efterträdare var hans tre minderåriga söner Fredrik V (*1415), Albert VI (*1418), and Ernst II (* 1420), som blev skyddslingar hos brodern Fredrik IV av Tyrolen. Ernst II dog redan 1432. När bröderna Fredrik V och Albert VI blev myndiga kom de överens om en uppdelning där Fredrik V blev härskare över Inre Österrike (Karantanien), medan Albert VI fick mindre egendomar. Ganska snart därefter kände sig Albert VI förfördelad och började hata sin bror och grevarna av Celje blev hans allierade.

1440 kröntes fursten Fredrik V i Aachen till kung Fredrik IV. Två år senare, 1442, började han besöka sina nedärvda provinser och kom 1443 till Koroška (Kärnten), huvudprovinsen i Karantanien. Där frågade han den lokala makten, om de kunde låta honom hoppa över den urgamla kröningsriten i bondkläder på furstestenen, eftersom han redan var kung. De gick med på det och han gav dem sitt kungliga ord (sin ed) på att provinsens privilegier skulle respekteras. Sedan svor de honom sin lojalitet. 1444 bekräftade han sin ed med ett kungligt fribrev.

Efter kröningen bröt åter en strid ut med grevarna av Celje, men det tog slut redan nästa år när kungen erkände grevarna av Celje som statsprinsar och skrev ett **arvskontrakt** med dem, som innebar att **den av ätterna som först dog ut skulle ärva den andra.**

1452 kröntes Fredrik IV i Rom till kejsare och gick till historien som kejsare Fredrik III. Under det följande året stadfäste han åter det falska (som det senare visade sig) dokumentet Privilegium maius, som gav titeln "ärkehertig" till alla prinsar av huset Habsburg.

När den siste greven av Celje dog **ärvde Fredrik III genom arvskontraktet deras omfattande egendomar (ett ödesdigert vägskäl i historien där slovenerna miste chansen till slovenskt styre över alla sina områden)**, men han hade fortfarande en dispyt med sin bror Albert VI. När Albert VI med stöd av österrikiska soldater och

soldater från Wien belägrade Fredrik III i hans Burg i Wien uppstod en mycket seriös situation. Som tur var kom trupper från provinserna i Inre Österrike till kejsarens hjälp. Bland dem visade särskilt krainarna, dvs. slovenerna från Krain (Kranjska) mycket tapperhet och mod. De hade alltid visat sig pålitliga även i det förflutna och fick därför guldfärg på sin banner istället för den vita.

Kranjskas (Kraains) vapen med guld- och vit bakgrund.

Först när Albert VI dog 1463 upphörde stridigheterna i familjen Habsburg. Sedan dess ledde kejsar Fredrik III, son till Ernst järnet, ärkehertig av Inre Österrike - Karantanien, sina nedärvda provinser i en europeisk, eller rättare sagt, världslig stormakt.

Pegam och Lambergar på en bikupefront.

En av de äldsta sekulära berättelserna, som också besjöngs i folksånger, är duellen mellan *Pegam* och *Lambergar*, den okände jätten i Wien och den slovenske hjälten. Gašper Lambergar från slottet Kamen hade visst vunnit i hela åttiofem turneringar innan dess.

Valvasor skriver i sin bok som omnämns i [del 3](#) om slottet Kamen, att dessa två män finns på en bild målad på slottets vägg där de kämpar mot varandra. Pegam var en tjeckisk jätte som alla var rädda för och inte vågade säga emot tills Lambergar slogs med honom på liv och död och högg huvudet av Pegam i duellen.

Ett ödesdigert slag, som öppnade vägen för det Osmanska riket långt in i Europa, var **slaget vid Nikopolis (1396)**. Detta slag fick inte sådan uppmärksamhet i historieböckerna under Jugoslaviens tid som [slaget i Kosovo](#) (1389), som har kultförklarats av serberna, fast det egentligen var det förstnämnda som var det verkligt avgörande för det fortsatta förloppet. Nikopolis i Bulgarien är tvärtom tämligen okänt för slovenerna, trots att de har historiska band till slaget där. Nikopolis ligger vid Donaus vänstra strand på gränsen mellan Bulgarien och Rumänien (Vlaško). Under slaget i Kosovo besegrades endast serberna av turkarna, som lade Serbien och en stor del av Bulgarien under sig. Sju år senare, den 25 september 1396, förlorade däremot de samlade kristna styrkorna under ledning av Sigismund av Ungern (senare kejsare över Heliga romerska riket) mot de turkiska

erövrarna i Nikopolis. Rollen som serberna hade vid detta slag vill de av förklarliga skäl inte ståta med - ett möjligt skäl till att det tystades ner...

Sigismund av Ungern hade samlat en stor europeisk armé med omkring 10 000 fransmän under befäl av dåtidens förnämsta franska adel, som i dagens Tyskland möttes upp av tyska riddare och de tillsammans drog vidare mot Wien, där förutom österrikare även slovenier från Kärnten, Krain och Steiermark anslöt sig. Slovenerna leddes med stort ståt av greve Herman II Celjski (av Cilli). De tågade alla till Budim (dagens Budapest) där ungrarna anslöt sig samt riddarna Ivanov från Polen och tjeckiska trupper. Till alla dessa anslöt sig också 1000 hästburna välutrustade engelsmän under ledning av hertigen av Lancaster. Från väst kom sedan armén med kroater, bosnier och ungerska (Pannonien-) slovenier tågande. Till sist anslöt sig även rumänerna under hertig Mirca och transylvanerna under hertig Sedmograški.

Rekonstruktion av Herman II:s kranium
gjord av konstnären Rudi Španzel.

Tillsammans var de mellan 60 000 och 100 000 kristna soldater som med övriga blev en armé på 120 000 man. I slutet av augusti begav sig Sigismunds armé utmed Donau mot söder. Under deras marsch mot det belägrade Istanbul, där de på vägen tog över städerna Vidin och Rahov med riktning mot Nikopolis, ansöt sig till dem även den serbiske knez Štefan Lazarević med ca 5000 man. Allt tydde på att slaget skulle avgöra många länders och nationers öde i Pannonien, på Balkan och i Centraleuropa. De 200 000 turkarna leddes av sultan Bajazid, också kallad "Jildrim", eller Blixten, som var en briljant och erfaren strateg. Han stod mittemot en brokig samling riddare och adelsmän från många europeiska länder, som leddes av kung Sigismund, vars ledning inte alla helt och hållet hade accepterat.

Detta faktum visade sig vara avgörande för slagets utgång. De europeiska samlade "korstågsmännen" var övertygade om att de skulle slå sönder turkarna och jaga dem till Istanbul och sedan ut ur Europa. De sade sig vara beredda att följa efter dem till Jerusalem, om det så skulle behövas. När striden började var den om möjligt säkert ännu grymmare, blodigare och råare än vad vi brukar se på film från medeltida strider. Före striden uppkom den första allvarligare oenigheten då kung Sigismund ville slå framåt mot turkarna med sina ungrare, slovenerna och rumänerna, då de sistnämnda redan hade haft tillfälle att lära känna de turkiska soldaternas krigsföring. Mot detta opponerade sig framförallt fransmännen, som ville kämpa till sig den största äran i striden.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

rudolf.ursic@qlocalnet.net**IVAN CANKAR**

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

fbjenkomalab@msn.com**SD SIMON GREGORČIČ**

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

aa.macuh@gmail.com**KD SLOVENIJA**

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

c.m.stopar@telia.com**SLOVENSKI DOM**

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Jože Zupančič, 031-98 19 37

marianne.ratajc@bygggnads.se**SLOVENSKA AMBASADA**

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,

e-pošta: vst@gov.siurad.slovinci@gov.si**SKD FRANCE PREŠEREN**

Box 5271

402 25 Göteborg

Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

lomsek@spray.se**Slovensko društvo PLANIKA**

V:a Hindbyvägen 1

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

ivankafranseus@hotmail.com**SLOV. DRUŠTVO STHLM**

BOX 832, 101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08 8572 59

zavrel@bredband.net; martingregorc@yahoo.com**PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM** c/o Bencek-

Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

A. Budja, 0418-269 26

orfeum@bredband.net**SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO**

Darko Berginc; Kadettg 30 D

254 55 Helsingborg

Blagajnik: 042-156 188

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10

372 50 Kallinge

Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031711 54 21

Zvone.podvinski@rkc.si

Vroče in sončno poletje // En varm och solig sommar

